

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojškim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

CEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVII. št. 193 (14.023)

Trst, nedelja, 29. septembra 1991

Po koncu hladne vojne v ropotarnico zgodovine roma tudi jedrska strategija ravnotežja strahu

Bushev zgodovinski korak

Enostransko bo uničil vse taktične jedrske konice od jedrskih granat do raket kratkega dometa
Pozitivne ocene Gorbačova in Jelcina, konkreten odgovor pa bodo sprejeli na zveznem državnem svetu

WASHINGTON, MOSKVA — Po predsinčnem govoru ameriškega predsednika Busha z napovedjo enostranskega uničenja vsega taktičnega jedrskega orožja je lahko vsakomur jasno, da svet stopa v »nov jedrski red«, ki ne bo več temeljil na ravnotežju strahu in obojstranskega ustrahovanja. Pot do tega cilja bo nedvomno dolga, predsinčnjim pa je bil storjen nadvse pomemben korak.

George Bush je namreč napovedal uničenje vseh jedrskih topovskih granat na evropskem in azijskem prizorišču. Isto usodo bodo delile jedrske rakete zemlja-zemlja kratkega dometa (pod 500 kilometrov radija), z ladij in s podmornic bodo umaknili vse manevrirne rakete z jedrskimi konicami (Cruise), prav tako ne bo več oboroženo z jedrskimi konicami mornariško letalstvo ZDA. Prav tako ne bo več stalno v zraku v popolni jedrski pripravljenosti 40 strateških bombnikov, ki bi po dosedanji strategiji morali uničevalno odgovoriti na prvi sovjetski jedrski napad. Konec je tudi stalne pripravljenosti za izstrelitev medcelinskih raket. Bush se tudi odpoveduje načrtu,

da bi premestili večkonične strateške jedrske rakete MX na premične železniške, prav tako ne bodo uresničili premičnih ramp za rakete Midgetman in Minuteman. Ameriški predsednik pa se ni omejil le na to črtanje, napoveduje tudi, da bo na pogajanjih s Sovjetsko zvezo skušal odpraviti vse medcelinske večkonične rakete. Kot zadnje predlaga SZ skupne pobude pred nevarnostjo jedrskega napada s strani tretjih držav.

Bushevo pobudo je sovjetski predsednik Gorbačov ocenil kot »zelo pozitivno«, takojšen odgovor zaradi »obsežnosti ponudbe« še ne more dati, a bo to storil takoj, ko bodo znane vse podrobnosti. Tak odgovor ne sme presenetiti, ker Gorbačov ni več tisti neomajni gospodar, ki je z reykjavískim vrhom med njim in Reaganom začel rušiti temelje hladne vojne. Danes je namreč le predsednik porajajoče se zveze »suverenih držav«, vse pomembnejše odločitve pa mora sprejeti v dogovoru z zveznim državnim svetom, kjer so predsedniki vseh zveznih republik. Sodeč po izjavah ruskega predsednika Jelcina, Bush je o svo-

jem zgodovinskem koraku predhodno obvestil tako Gorbačova kot Jelcina, ne bi smelo biti večjih težav. Navsezadnje je vsem jasno, da je Bushevi odločitvi narekoval tudi strah, da bi v hudih med-republiških pretresih, ki jih doživlja Sovjetska zveza, kaka taktična jedrska bojna konica padla v roke nepoklicanim.

Povsem razumljivo je vsa Zahodna Evropa pozitivno ocenila Bushevo pobudo, saj ni več nevarnosti izvoza komunističnih revolucij, ker je komunizem v Vzhodni Evropi propadel. Za francoskega predsednika je to »pravi preobrat«, Mitterrand pa je že napovedal »sestaneke na vrhu« med štirimi jedrskimi velesilami, ki imajo svoje konice v Evropi. Francija je pripravljena sodelovati pri razoroževanju, ko se bodo arzenali ZDA in SZ primerljivi francoskemu. Podobnega mnenja je tudi Velika Britanija, ki pa navaja, da s padcem komunizma ni še konec jedrske nevarnosti, ker je SZ še vedno skrajno nevarna. Le Kitajska, kot peta jedrska sila ni še dala nobenih uradnih izjav.

Poskusna izstrelitev večkonične ameriške strateške rakete MX (Telefoto AP)

Dokajšnje razsežnosti dezerterstva med srbskimi rezervisti

Premirje velja le na papirju Ogorčeni boji na Hrvaškem

S slovenskim potnim listom v Avstrijo (vendar neuradno)

LJUBLJANA — Avstrija je včeraj prvič dovolila vstop v državo slovenskemu državljanu s slovenskim potnim listom. Marjan Beranič je povedal, da so avstrijski policaji z zanimanjem pregledali novi potni list, ki so ga izdale oblasti Republike Slovenije, nakar so ga spustili v Avstrijo. Kljub vsemu pa so od njega za sedaj zahtevali tudi veljavni jugoslovanski potni list.

Po 7. oktobru bodo državljani drugih jugoslovanskih republik morali imeti potni list za vstop v Slovenijo.

ZAGREB — Spopadi na Hrvaškem se nadaljujejo z nič manjšo silovitostjo kot v preteklih dneh. Okupatorska jugoslovanska vojska podpira četnike in srbske upornike na hrvaškem ozemlju, hrvaške sile pa so v glavnem v defenzivi. Na Korčuli še vedno traja huda napetost, saj je mornarica na otok poslala nekaj desetih raznih plovil, na sam otok pa se je izkrcalo nekaj enot, ki imajo nalogo, da prevzamejo orožje, ki so ga vojaki in častniki JA, ki so se predali hrvaškim silam, pustili v kasarnah.

Druga zanimiva vest je, da čedalje več srbskih rezervistov zavrača orožje. Zadnji primer se je pripetil v užiskem korpusu, kjer je kar 600 rezervistov vrnilo orožje in se napotilo domov. Starešine jim odhoda niso niti skušali preprečiti, vojaške oblasti pa so napovedale, da bodo proti »dezerterskim« sprožile kazenski postopek. V prejšnjih dneh je obrambni ministri Kadijevič priznal, da je problem dezerterstva dokaj resen, čeprav ne gre še za množičen pojav.

Največ spopadov je bilo včeraj na območju Pakraca in Vukovarja, kjer je prebivalstvo že več dni zapored v zakloniščih, saj so pod stalnim obstreljevanjem armade. Prav tako ostri boji se bijejo v Dalmaciji, še zlasti okrog Zadra.

Mednarodni rdeči križ je medtem sporočil, da ne bo več mogel delovati v Hrvaški, ker so četniki včeraj napadli motorizirano kolono RK, ki je iz Pakraca peljala na varno 270 pacientov krajevne umobolnice.

Pri Karlovcu so martičevci zajeli ekipo ljubljanske TV, novinarko in snemalca nekaj ur žalili in jima grozili, nakar so ju naložili na avtobus, ki je bil namenjen v Zagreb. Zadržali so seveda vso dragoceno opremo in avtomobil... Vojni plen pač.

Komandanta puljske garnizije Črnogorca Barovića, ki je med jugoslovanskimi častniki izstopal po treznosti in odgovornosti, so včeraj povišali in ga premestili neznano kam. Na njegovo mesto so imenovali Srba Rakića.

Od danes spet sončna ura

RIM — Danes se bomo že zbudili po sončni uri, ali bolje rečeno po zimskem času. Ob 3. uri jutraj (poletni čas) bi morali namreč »uradno« urine kazalce pomakniti za 60 minut nazaj. To pa je večina storila že sinoči, da ne bi bilo danes neljubih presenečenj, saj je že stopil v veljavo zimski vozni red vlakov, postopoma pa se bo vse prilagajalo zimskemu utripu.

Ta noč bo torej za eno uro daljša, tako da bomo nadoknadili uro spanja, ki smo jo »izgubili«, ko je 31. marca stopil v veljavo poletni čas. Kot običajno bo sedanjih prehod manj »boleč« od spomladanskega, ko se le s težavo prilagajamo na bolj rano vstajanje. Prav zaradi teh težav nekateri zahtevajo, da bi poletni čas trajal vse leto, gospodarska računica (večja poraba energije) pa to odsvetuje.

Vodstvo stranke zavrača izjave kardinala Ruinija PSI za dialog s katoličani

RIM — Socialistično vodstvo je na svoji zadnji seji odobrilo dokument z naslovom »Načelna deklaracija italijanskih socialistov«, v katerem obravnava problem odnosov katoličanov do politike. Gre za odgovor kardinalu Ruiniju, predsedniku italijanske škofovske konference, ki je pred dnevi dejal, da bi morali vsi katoličani glasovati za eno samo stranko in je pri tem očitno mislil na Krščansko demokracijo.

Dokument so poslali papežu Janezu Pavlu II., visokim cerkvenim dostojanstvenikom, predsedniku republike in državnim oblastem, v njem pa socialistično vodstvo trdi, da se popolnoma zaveda visokega poslanstva katoliške Cerkve, da pa se ne more strinjati z izjavami kot je Ruinijeva, ki je

med drugim tudi v nasprotju z encikliko »Centesimus annus«, v kateri je zapisano, da krščanska vera nima ideološkega značaja. Ruinijeva trditve, pravi vodstvo PSI, utegnejo dvigniti zgodovinski zid, ki nima nobenega razloga za obstoj in so v nasprotju s svobodo veroizpovedi, ki pa jo zagotavljata tako drugi vatikanski koncil kot tudi italijanska ustava.

Italijanski socialisti, katoličani ali ne, verni ali ne, ne zavračajo dialoga s Cerkvijo in s škofovsko konferenco o perečih problemih italijanske družbe in izražajo upanje, da bo tudi škofovska konferenca sprejela načelo dialoga kot osnove v odnosih med Cerkvijo in svetom.

Pri Catanii umorili demokristjanskega predstavnika

CATANIA — Neznanci so včeraj s strelji iz šibrovke umorili Paola Areno, tajnika Krščanske demokracije v kraju Misterbianco na obronkih Etna pri Catanii. Do umora je prišlo pred županstvom, na samem glavnem trgu.

Arena, 54 let, je bil eden od voditeljev krajevne zdravstvene enote, na političnem področju pa je bil pristaš Andreottijevе struje. Bil je večkrat občinski svetovalec in tudi odbornik v Misterbiancu.

Ob zločinskem umoru Paola Arene so vsi vidnejši sicilski politiki izrazili svojo obsodbo in sožalje družini.

Arafat prepričljivo zmagal na Palestinskem narodnem svetu PLO je pristala na pogajanja o konferenci za Bližnji vzhod

ALŽIR — Palestinski narodni svet je v noči na soboto osvojil resolucijo, ki pooblašča izvršni odbor PLO, da se pogaja o palestinski udeležbi na mirovni konferenci o Bližnjem vzhodu. Resolucijo je podprlo 256 delegatov, 68 jih je bilo proti, 12 pa se jih je vzdržalo. Nedvomno je to nova Arafatova zmaga, ne samo da ga je palestinski parlament v izgnanstvu ponovno izvolil in z osvojitvijo resolucije v bistvu pristal na ameriške mirovne napore, še pomembnejše je dejstvo, da ima Arafat v izvršnem odboru prepričljivo večino, saj je dobršen del marksistične levice doživel poraz. To pomeni, da skrajno krilo PLO s Habašem in Abu Abasom zapuščata palestinsko krovno organizacijo, kar bo povečalo Arafatov pogajalski manevrski prostor, a obenem pomeni novo teroristično nevarnost, saj se habaševci in palestinski islamski integralisti gibanja Hamas ne odpovedujejo oboroženemu in terorističnemu boju.

Že v prihodnjih 24 urah, naj bi PLO začela pogajanja z washingtonsko administracijo. To nalogo so poverili predstavnikom Palestinecev z zasedenih

ozemelj Faisalu Huseinu in Hanane Ašravi, ki bi se morala v kratkem ponovno sestati z ameriškim državnim tajnikom Bakerjem. Pred končnim sklepom pa bo moral izvršni odbor v interesu palestinskega ljudstva prositi za mnenje osrednji svet, 90-članski posvetovalni organ PLO.

Arafat je v svojem sklepnem posegu poudaril pomen palestinske enotnosti, navedel je, kako novi svetovni red predstavlja tudi za Palestince pravi izziv. Mednarodno skupnost je opozoril, naj zavrže politiko »dvojne mere«, ko Palestincem ne priznava tistih pravic, ki jih je za druge narode pripravljena uveljaviti tudi s silo.

Izraelski pravosodni minister Meridor pa je včeraj zavrnil možnost, da bi na mirovni konferenci sodelovala PLO, prav tako nasprotuje sodelovanju Huseina in Ašravije, ker sta iz vzhodnega Jeruzalema in ne iz Cisjordanije in Gaze, kot je bilo dogovorjeno z Bushevo administracijo. Iz tega sledi, da je usoda bodoče mirovne konference odvisna predvsem od Izraela, ki vztraja, da je PLO »teroristična organizacija«.

Neapeljska policija zasegla 3 kilograme čistega heroina

NEAPELJ — Neapeljska policija je zasegla deset kilogramov čistega heroina, ki so ga v Italijo pripeljali iz Kolumbije. Mamilo je vredno 2 milijardi lir, potem pa ko bi ga predelali in mu dodali razne dodatne snovi, bi tehtalo skoraj 40 kg, se pravi, da bi na tržišču bilo vredno 10 milijard lir. Količina bi zadoščala za potrebe neapeljskih narkomanov za poldrugo leto.

V operaciji je policija aretirala tri osebe: Antonio Adamo (na sliki AP) je heroin pripeljal iz Milana, Ettore Leonardini bi mamilo moral kupiti, Raffaele Riccio pa je medtem ko sta se prva dva pogajala, pazil, da slučajno ne bi prišla mimo policijska izvidnica.

Preiskava, ki je privedla do zaplenbein aretacije, je trajala že 20 dni tako v tujini kot v nekaterih drugih italijanskih mestih.

Jugoslavija nevarna za novinarje

LJUBLJANA — Od konca junija do danes je vojna na Hrvaškem zahtevala 9 življenj med tujimi in domačimi novinarji, napadov nanje pa je bilo več kot 40.

Hrvaško ministrstvo za informirne je sporočilo, da sta se novinarja WTN Olivier Quemener in Alen Bubalo včeraj srečno vrnili iz dvodnevnega ujetništva Jugoslovanske armade in srbskih rezervistov. Ti so ju obtoževali snemanja njihovih položajev.

Z 11 smrtnimi žrtvami (2 v Sloveniji in 9 na Hrvaškem) in nešteti napadi je Jugoslavija postala novinarjem najbolj nevarna država.

Spisek padlih novinarjev med spopadi v Sloveniji in na Hrvaškem:

- 27.6.1991: **Nicholas Vogel** in **Robert Werner** (freelance fotografa) - na ljubljanskem letališču Brnik so nanju streljali vojaki JA.
- 26.7.1991: **Egon Scotland** (*Süddeutsche Zeitung*, München) - na njegov avtomobil so v bližini Gline streljali srbski gverilci.
- 4.8.1991: **Stjepan Penić** (producent *Radia Vukovar* in dopisnik *Glasa Slavonije*) - v Dalju so ga ujeli četniki, ga ubili in truplo čez tri dni zažgali.

- 9.8.1991: **Goran Lederer** (snemalec *Hrvaške televizije*) - umrl na poti v bolnišnico. Jugoslovanska armada ni hotela zagotoviti helikopterja za prevoz.
- 28.8.1991: **Žarko Kaić** (snemalec HTV) - umrl potem, ko je Jugoslovanska armada streljala na ekipo HTV.
- 29.8.1991: **Djuro Podboj** (tehnik HTV) - ubit med napadom Jugoslovanske armade in srbskih teroristov na oddajnik Belje v Slavoniji.
- 15.9.1991: **Nikola Stojanac** (tehnik HTV) - ubit ko je snemal letala Jugoslovanske amade.
- 16.9.1991: **Ervin Van Der Mast** (nizozemski novinar) - ubila ga je tankovska granata nekje med Okučani in Staro Gradiško.
- 19.9.1991: **Pierre Blanchet** (*Nouvel Observateur*, Francija) - umrl v Petrinji, ko je stopil na mino pred kasarno Jugoslovanske armade. V istem incidentu je bil hudo ranjen **Patrick Riganti** (*Radio Suisse Romande*), medtem ko so truplo **Damiena Reudina** (prav tako *Radio Suisse Romande*) našli dan pozneje. (STA)

Brionski moratorij se te dni izteka

Slovenski in drugi politiki v dosednji Jugoslaviji bodo v prihajajočem tednu zelo zaposleni. Izteka se brionski moratorij in potegniti bo treba nekaj usodnih potez. Slovenija je že napovedala, da bo uvedla svojo verzijo začasnega dinarja, ki bo po mnenju monetaristov bolj malo vreden v primerjavi z zahodnimi valutami, da bi republika tako podpirala izvoznike, dobro pa naj bi stal do jugoslovanskega dinarja, ki nezadržno drvi v inflacijo. Z njo sicer ne bo prizanešeno niti slovenskemu denarju, vendar nekaj razlike le bo.

Ni videti, da bi bila Slovenija dobro pripravljena na uvedbo svoje valute, podobno kot ni na privatizacijo družbene lastnine in tudi ne na zapuščinsko razpravo za avnojsko Jugoslavijo. To ji bo povzročilo v prihodnjih dneh precej preglavic, ki ji bodo najbrž odveč tudi zaradi nejasnosti v zvezi s »pozicioniranjem« svoje državnosti v Evropi. Stara celina njenim načrtom že tako in tako ni najbolj naklonjena, ker se boji verižnih posledic, ko se bo otepala slovenskega pritiska, naj jo vendarle že prizna, utegne zastaviti vprašanje, na katerega ne bo enostavno odgovoriti. Evropa bo najbrž hotela vedeti, kdo je Slovenija, mlada država pa še ni utegnila izdelati svoje notranje identitete. Iz javnih nekaterih zahodnih politikov je mogoče celo zaslutiti očitke, da se je slovenska protiboljševistiška demokratičnost v nekaterih pogledih sprevrgla v nacionalno ekskluzivnost, zaradi česar je sicer deležna kritik predvsem hrvaška vladajoča politika.

Na pogajalski mizi haaške mirovne konference se utegnejo pojaviti tudi takšne vrste problemi, čeprav brzkone ne bodo prevladali. »Degeneracija zavesti jugoslovanskih narodov«, kot označujejo Američani duhovni vidik jugoslovanske krize, bo bolj podton razprav o jugoslovanski politični šahovnici, ki ji manjkajo tudi še pravila igre. Zmeda je namreč še precejšnja.

Slovenska politika zatrjuje, da je po 7. oktobru, ko se izteče brionski moratorij, nobena sila ne more več zadržati na poti v samostojnost. Hrvaška govori zelo podobno. Lord Carrington ju opozarja, naj se ne zaletita. Evropa pravi, da noben del dosedanje Jugoslavije ne bo dobil gospodarske pomoči, dokler ne bo politične rešitve za jugoslovansko krizo, pri čemer je še zmeraj alergična na enostranska dejanja in postavljanje pred dejstvo. ZDA prepuščajo Jugoslavijo Evropi, pri čemer pa dajejo vedeti, da bi se jim zdela preurejena Jugoslavija sprejemljiva tudi brez Slovenije.

Tudi Varnostni svet OZN je za zdaj še odrazil jugoslovansko krizo Evropi, pri čemer pa jo seveda podpira. Kljub vsem pridržkom urejenega sveta in njegovih urejevalcev pa očitno prevladuje spoznanje, da je državno osamosvajanje narodov naraven proces, ki ga je nevarno ovirati, pač pa je nujno, da ga svet usmerja.

Ta proces je v jugoslovanskem prostoru prišel že tako daleč, da so se z njim sprijaznili celo v Beogradu. Predsednik jugoslovanske vlade Ante Marković je že predlagal, da bi predsedniki vseh republiških vlad tvorili nekakšen koordinacijski vladni kabinet, ki bi skrbel za mir, za sodelovanje na haaški mirovni konferenci, za ublažitev gospodarske in socialne krize, ki ne bo prizanlesla nobeni republiki, ter za stečajne zadeve dosedanje Jugoslavije. Ker je prepričan, da bo zahodni svet priznal vseh šest republik in obenem zahteval, naj se povežejo v gospodarsko skupnost, celo upa, da bo takšen prehodni vladni kabinet pripeljal jugoslovanske republike v novo skupno tvorbo.

Podobno razmišljajo v vrhu zvezne armade. Zato v zvezni ustavni komisiji pripravljajo predlog za takšno gospodarsko povezavo jugoslovanskih republik, pri čemer se opirajo na rimski sporazum Evropske skupnosti. Praktično ga prepričujejo. V javnosti ga želijo spraviti še pred 7. oktobrom, zato so že sklicali ustavno komisijo, ki naj bi zasedala 3. oktobra.

Za sedanje vojne razmere v jugoslovanskem prostoru se zdi ta načrt precej nestvaren, ker predvideva preveč skupnih funkcij, s tem pa tudi ustanov. Dosedanji konflikti so namreč odpravili sleherni možnost, da bi se razvile politične osebnosti, ki bi uživale zaupanje v vseh republikah, brez integrativnih osebnosti pa ni mogoče vzpostaviti skupnih organov. Poslednja osebnost te vrste je bil morda Ante Marković, ki pa mu je zdaj tudi matična republika Hrvaška izrekla nezaupnico.

Osamosvajanje republik pa po drugi strani potiska na površje potrebo, da se nove države, samostojne ali povezane v pomanjšani Jugoslaviji, sporazumejo o nekaterih skupnih zadevah, ki so pač nastale v sedemdesetih letih skupnega življenja. Zato je tudi v Sloveniji, ki najbolj odločno odhaja iz Jugoslavije, slišati glasove o carinski uniji in še drugačnih oblikah sodelovanja. Kako se bo to razpletlo, seveda ni mogoče reči. Vmes je vojna in je veliko žrtev. Toda nekoč bo nastopil mir in tedaj bo treba zares živeti.

BOŽO KOVAČ

V Ljubljani in Zagrebu zanikajo sleherna pogajanja o odstopitvi Istre Italiji

TRST — Italijanski tisk pozvema po sarajevskem tedniku Os vest, po katerem naj bi Hrvaška, Slovenija in Italija podpisale tajni protokol, ki naj bi določal, da bi Istra ob koncu leta prešla pod jurisdikcijo Italije, Slovenija in Hrvaška pa bi ohranili samo formalno suverenost. Policija in oblastni organi bi bili pod sodno oblastjo istrskega parlamenta, ki bi ga neposredno nadzirala Italija.

Trieste oggij objavlja tudi dolg zapis o bodoči avtonomni Istri in osnutek statuta te nove dežele, ki so ga izdelali predstavniki

istrskega demokratičnega sveta.

V zvezi z omenjenim člankom, češ da bo do konca leta Istra prešla pod jurisdikcijo Italije, so Slovenski tiskovni agenciji STA na zunanjih ministrstvih Republik Slovenije in Hrvaške zadržali, da gre za neresnice, ki so v prid italijanskim desničarskim krogom, ki si želijo povrniti Istro v italijanske meje.

Predstavniki omenjenih ministrstev so nam sporočili, da Republik nista podpisali nobenega tajnega protokola in da ne načrtujejo nobene spremembe istrskega statusa. (STA)

AVTOMEHANIČNA IN KLEPARSKA DELAVNICA EROS

Zastopnik za
TRST in GORICO
POLTOVORNJAKOV

BREMACH

novi model
NGR 35 z motorjem
75 KM in 103 KM

Italijanski tovornjaki,
ki trdo delajo

**POSEBNA
JESENSKA
PONUDBA**

TRST - UL. DEI FRIGESSI 2/1 - TEL. 280474

Statut Pokrajine Videm ne imenuje Slovencev

Zavrtnjen predlog o dopolnitvi petega člena

VIDEM — Videmska Pokrajina ima svoj statut. Po maratonskih zasedanjih pokrajinskega sveta so ga odobrili z veliko večino glasov (proti je bil le zastopnik Zelenih golobice Calderari). Pred glasovanjem je predsednik Tiziano Venier izrazil nezadovoljstvo nad zakonom 142 o reformi krajevnih uprav, češ da v njem ni dovolj zagotovil, da bi krajevne uprave postale avtonomne in polnomočne, tako da bodo občine in pokrajine še dalje odvisne od državnih blagajn. O statutu je Venier dejal, da so skušali vanj vključiti osnovna načela, s katerimi bi poudarili gospodarsko, družbeno in kulturno specifičnost videmske pokrajine.

V statutu pa ni nikjer razvidna kaka posebna pozornost slovenski narodnosti skupnosti. Peti člen posveča pozornost furlanščini, niti z odstavkom pa ne pride do izraza slovenska stvarnost. Večina svetovalcev je zavrnila predlog svetovalca KD Curdiga, da bi v 5. členu — ob furlanščini — izkazali skrb tudi slovenščini in nemščini, ki sta seveda neizpodbitni stvarnosti na območju videmske pokrajine. (R.P.)

Tiziano Venier

Na shodu v Trevisu včeraj spregovorila tudi Adriano Biasutti in Lojze Peterle

Krščanski demokrati so za ustanovitev "Regionalnega sveta srednje Evrope"

Sklepna resolucija vsebuje zahtevo po uradnem priznanju neodvisnih Slovenije in Hrvaške

DSL in PSI za sodelovanje

VIDEM — Možnosti tesnejšega sodelovanja v želji po okrepitvi levičarskih sil v deželi Furlaniji-Juljski krajini so bile predmet razgovora deželnih vodstev Socialistične stranke Italije in Demokratične stranke levice. V delegaciji PSI so bili poleg tajnika Zanfagninija še deželna odbornika Saro in Francescutto, podtajnik Colautti ter Rosenwirt in Giorgetti. Delegacijo DSL je vodil deželni tajnik Elvio Ruffino, v njej pa so bili načelnik svetovalske skupine Travanut, deželna svetovalca Viezzi in Lusa ter tajniki pokrajinskih federacij. Na srečanju so »zblizevanje« na državni ravni med PSI in DSL ocenili kot pomembno in vzpodbudno. S tem v zvezi so se dogovorili o sklicu nadaljnjih srečanj, na katerih naj bi se zmenili o skupnih strategijah v težnji, da bi levičarski stranki dobili vidnejše mesto v deželnem političnem življenju, v katerem KD še vedno odigrava primarno vlogo. Predstavniki obeh strank so bili mnenja, da je treba aktivno sodelovati tudi v mednarodni politiki, saj so si gledanja PSI in DSL marsikdaj podobna, kakor je prišlo do izraza tudi na nedavni konferenci levičarskih strank v okviru skupnosti Alpe-Jadran.

R.P.

TREVISO — S sprejemom zaključne deklaracije in nastopom predsednika KD Ciriaca De Mite se je v Trevisu zaključilo srečanje krščansko-demokratskih, krščansko socialnih in ljudskih strank srednje Evrope. V sklepni izjavi, ki so jo predložile krščanske demokracije italijanskega severovzhoda, sestanek pa jo je potrdil, je največ pozornosti posvečene krizi na tleh Jugoslavije in obravnavi mednarodnega priznanja Slovenije in Hrvaške. Izraženo je obžalovanje, ker Evropa in vlade posameznih držav še niso uspele zaščititi pravice Slovenije in Hrvaške do demokracije in neodvisnosti. Udeleženci sestanka naj bi preko parlamentov sprožili intenzivno akcijo za evropsko priznanje Slovenije in Hrvaške ob bližnjem izteku trimesečnega moratorija. Vsekakor naj bi to storile vsaj države srednje Evrope. Nove stvarnosti na tleh Jugoslavije, ki je ni več, pa naj bi upoštevale vse sestavine, vključno srbsko skupnost na Hrvaškem.

V zvezi z osrednjo temo sestanka, to je tesnejše sodelovanje regij in držav srednje Evrope, so podprli zamisel o povezovanju obstoječih skupnosti Alpe-Jadran, Arge-Alp, Arge Donava in Jadranska skupnost pod okriljem nove ustanove, "Regionalnega sveta srednje Evrope". To telo naj prav zaradi središčnosti prostora, ki ga zajema, postane motor in laboratorij evropskega regionalizma in federalizma.

V včerajšnjem dopoldanskem nadaljevanju srečanja "Izzivi srednje Evrope" sta bila še posebej dejavna predsednik slovenskih krščanskih demokratov in predsednik slovenske vlade Lojze Peterle in predsednik vlade FJK Adriano Biasutti. Predsednik Peterle je predsedoval razpravi o usmeritvi k "Skupnosti regij srednje Evrope" in uvodoma dejal, da mora evropski regionalizem enakopravno vključevati tri koncepte: Evropo ljudstev, Evropo držav in Evropo regij. Govoril je, da sta Slovenija in Hrvaška kljub nezaupljivosti zveznih oblasti in nekaterih drugih republik že v okviru komunističnega režima razvijali regionalne povezave v okviru delovne skupnosti Alpe-Jadran in želita zdaj, kot suvereni državi, dejavno sodelovati v razvoju srednjeevropskega in evropskega regionalizma.

Predsednik Biasutti pa je bil moderator okrogle mize na temo "Regionalizem in federalizem v srednji Evropi". Uvodoma se je zavzel za večje regionalne avtonomije, ki bi usposobile regionalne vlade za programacijo in zakonodajo in jim dale več intervencijske moči na gospodarskem in socialnem področju. Na evropskem planu pa bi se morali dokopati do nove arhitekture, ki bo priznala regijam večjo učinkovitost in samostojnost. Za uresničenje teh namer se je zavzel za zamenjavo svetovalnega sveta za lokalne in regionalne ustanove pri Evropski skupnosti s pravim in reprezentativnim organom Evropske skupnosti, pristojnim za regionalne avtonomije. Obstoječe delovne skupnosti Alpe-Jadran, Arge-Alp, Podonavski center, Jadranska skupnost naj bi z regionalnim svetom srednje Evrope tudi institucionalno povezali.

Zaključek konference "Izzivi srednje Evrope" je bil hkrati začetek drugega, notranje italijanskega sestanka z naslovom "Krščanska demokracija za severovzhod", ki naj bi ga zaključil sam ministrski predsednik Giulio Andreotti. Govor naj bi bil zlasti o poglobljanju avtonomije dežel ob severovzhodni meji, da bi bile bolj usposobljene za integracijsko funkcijo v srednjeevropskem prostoru.

IGOR GRUDEN

Sen. Stojan Spetič (GKP) predaval v Milanu

Vsak narod naj sam odloča o lastni usodi

MILAN — Po udeležbi na mirovni manifestaciji v Ljubljani in po srečanju s članom predsedstva Republike Slovenije Cirilom Zlobcem, predsednikom skupščine dr. Bučarjem in nadškofom Šuštarjem, je senator Gibanja komunistične prenovne Stojan Spetič včeraj dopotoval v Milan, kjer je na sedežu valdeške verske ločine predaval o razmerah v Jugoslaviji in o pravici narodov do samoodločbe.

Srečanje v nabito polni dvorani kulturnega doma "Lombardini" v mestni četrti Cinisello Balsamo je organiziral koordinacijski odbor milanskih mirovniških gibanj, strank in kulturnih organizacij.

Udeleženci so brez vsake izjeme in odločno podprli pravico do samoodločbe vseh narodov, tako v Evropi kakor zunaj nje, kar pomeni pravico do oblikovanja lastne države in samostojnega dogovarjanja o oblikah sodelovanja in integracije, ki je nuja sobodnega sveta.

Velik poudarek je bil dan zahtevi, naj v Jugoslaviji utihne orožje in z njim tudi nacionalistična histe-rija. Potrebno je zavzemanje, da se povsod na svetu spoštujejo pravice narodov in narodnih manjšin.

V tem pogledu so milanski mirovniki pritrdili senatorju Spetiču, da Italija mora priznati pravice slovenski manjšini v Italiji, sicer ji ni mogoče verjeti, ko se zavzema za lastno skupnost v Istri.

V prejšnjih dneh je senator Stojan Spetič imel podobna predavanja v Pordenonu, Trevisu, Veroni, Perugii in Turinu.

Bavarska SPD za Evropo dežel ne Evropo vlad

TRENTO — Predsednik skupščine avtonomne pokrajine Trento Pierluigi Angeli se je sestal včeraj z delegacijo socialdemokratske skupine v bavarskem parlamentu, ki se mudi na obisku v tridentinski deželi in jo spremljata tukajšnji pokrajinski tajnik PSI Aldo Duca ter podpredsednik pokrajinskega odbora Walter Micheli.

Predsednik Pierluigi Angeli je načelniku bavarske parlamentarne skupine SPD Karlu Heinzu Hiesemannu, ki skupaj s podpredsednikom parlamenta Helmutom Rothemundom vodi delegacijo 35 parlamentarcev, poudaril važnost dialoga med deželami alpskega loka v prizadevanjih za izgradnjo "skupnega doma". Ob tem je imenoval Arge-Alp kot zgled tvornega sodelovanja med evropskimi regijami, ki jih vežejo skupni interesi, kakor sta npr. varstvo okolja in zaščita alpskih kultur. Karl Heinz Hiesemann je s tem soglašal in dejal, da bo morala biti Evropa, ki se zdaj gradi, Evropa dežel in ne Evropa vlad.

Ženske PSI pri materah v Jugoslaviji

VIDEM — Furlanska socialistična parlamentarka Roberta Breda in deželna podtajnika PSI Fabiana Romanutti sta se sestali včeraj v Sarajevu (Bosna-Hercegovina) s komitejem jugoslovanskih mater, ki se zavzemajo za prenehanje vojaških spopadov in ki so se v ta namen odločile, da se združijo v koordinacijski odbor. Roberta Breda je v imenu vseh socialističnih žensk izrazila jugoslovanskim materam globoko solidarnost in podporo, »ki pa ni formalna in deklarativna, temveč konkretna«. Parlamentarka se je namreč obvezala, da bo nudila jugoslovanskim materam vso pomoč, ki jo bodo potrebovale. Pripomnila je, da je potrebno glas tistih, ki se borijo za mir, odmevno ponesti v vse forume in še posebno v Evropsko skupnost, ki sicer že ukrepa za razrešitev jugoslovanskega konflikta.

Jamska potapljača Janko Brajnik in Samo Morel iz Kopra opravila izjemen podvig: po stoletnih raziskavah sta odkrila nov prehod v Škocjanskih jamah

Škocjanske jame, naravna znamenitost kraške planote, imajo še nadaljevanje. Pred dnevi sta jamska potapljača Janko Brajnik in Samo Morel preplavala sifon pri Marchesettijevem jezeru, točneje v zadnjem delu Hankejevega kanala. S tem zahtevnim podvigom sta dokazala, da se ob do- slej znanih jamah podzemna vodlina še nadaljuje. Pri delu je članoma koprške Jamske skupine Dimnice pomagala še skupina petih jamarjev, odkritje pa se prav gotovo uvršča med važnejše svetovne dosežke na področju jamarstva.

V Škocjanske jame je stopil že pračlovek, omenjajo pa jih tudi nekateri rimski klasiki. Zanimivo je, kako so že takrat povezovali vodni tok, ki ponika v teh jamah, z izviri Timave. Prav tako je zanimivo, da so krajevni prebivalci, na osnovi samo izkustvenega poznavanja, zelo spretni v ugotavljanju podtalnih povezav teh kraških pojavov. Sodobnejša zgodovina Škocjanskih jam je tesno povezana z vodno dobavo za mesto Trst, saj so smatrali kot najprimernejši prav tok reke Reke oz. izvire Timave. Tako so prve dokumentirane raziskave delo dveh Tržačanov, Lindnerja in Svetine, ki sta v letih 1839-1840 začela odkrivanje Škocjanskih jam in sledila vodnemu toku za dobrih 120 metrov. Drugi poskus je sledil že leto pozneje, ko so tok reke dosegli v Trebenski jami v globini 321 metrov v le 20 metrih nadmorske višine. Po daljšem premo- ru so l. 1884 začeli raziskave člani av- strijskega Alpen Verein Marinitzsch, Hanke in Müller: njun podvig je zabe- ležen v vseh starejših speleoloških

priročnikih. Raziskave so si sledile, vse dotlej, dokler niso prišli do končnega dela t.i. Hankejevega kanala oz. Marchesettijeva jezera.

Podvig Sama Morela in Janka Brajnika pa je dokazal, da se Škocjanske jame še nadaljujejo. Odkritje je omogočilo tudi omejitev onesnažujoče industrije v Ilirski Bistrici, kar je pripomoglo k čistosti vode in torej boljši vidljivosti. Potapljača sta izbrala vhod po Marchesettijevem jezeru, ker je Mrtvo jezero preveč naltlačeno z debli in bi bilo potapljanje prenevarno. Preplavani sifon še niso natančno- je izmerili, kaže pa, da je precej širok.

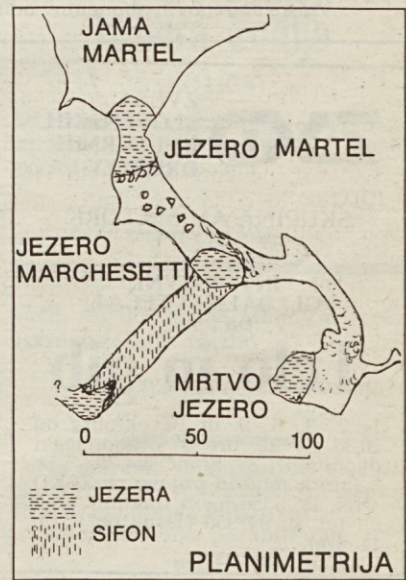
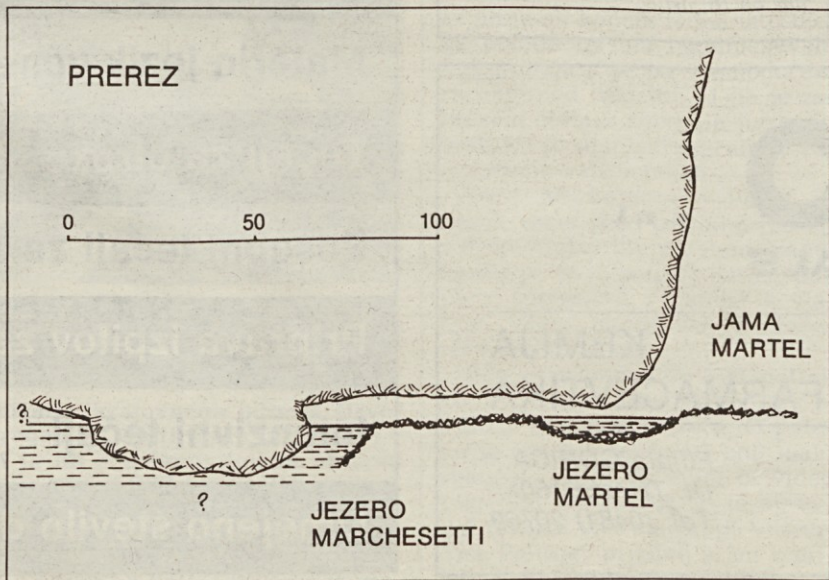
Potapljanje v sifonih daleč in glo- boko v jami zahteva veliko organiza- cijo posameznega potapljača. Z razli- ko od potapljanja v morju se namreč v jamah običajno potapljačo posamič- no: ožine, motna voda in razne ovire ne dajejo veliko možnosti za skupno delo in so lahko celo nevarne. Poleg tega je v sifonu povsod nad potaplja- čem strop in je edina možna pod iz- hoda vračanje na začetno točko. Zato sta pri takem potapljanju potrebni vsaj dve neodvisni opremini: dve jek- lenki, vsaka z dihalnim aparatom in manometrom, poleg tega še tri, boljše pet luči s primerno avtonomijo. Pri

napredovanju velja pravilo »ene tret- jine«, ki pravi, da lahko porabimo le eno tretjino razpoložljivega zraka, ostali dve moramo prihraniti za pov- ratek, ne glede na to, če je potapljač dosegel cilj ali ne. V motnih sifonih in v ožinah se povratek prične že pri eni četrtini ali celo pri petini porab- ljenega zraka. Sifoni so pogosto blat- ni in je pri povratku vidljivost lahko nična: zato je nujna tudi uporaba var- nostne vrvice. Potop brez nje pomeni iskanje nesreče, zato vesten potapljač skrbi, da jo lahko brez težav odvija in spet navija na boben; ko pa rov spre- meni obliko ali smer, mora vrstico pri- trditi na skalnat rogelj oz. v steno s klinom. Vsekakor mora biti vrstica tako speljana, da bo potapljaču omo- gočila vrnitev tudi v popolni temi.

Že ti skromni podatki o tehniki jam- skega potapljanja nam lahko dokazu- jejo zahtevnost in tudi nevarnost pod- viga, ki sta ga opravila koprška ja- marja-potapljača. Če ob vse to doda- mo še zaščitenost (glede na onesnaže- nost očitno ne dovolj) naravno znamenitost Škocjanskih jam, je odk- ritje res vredno vsake pozornosti. Tudi zato, ker se kot nov podatek do- daja vsem dosedanjim odkritjem, obe- nem pa še nadaljuje več kot stoletno raziskovanje podtalnih značilnosti kraškega pojava, ki je reka Reka, po- nikalnica z vsaj tremi vodnimi tokovi. V sušnih odbobjih Reka ne doseže v celoti Škocjanskih jam, po katerih se pretaka le skromen potok: tako se je zgodilo na začetku 80. let, ko je Reka »pogoltnilo« pri Vremenu; dosegla je izvir Timave, a po čisto neznani poti.

V normalnih pogojih je dovolj vode v Škocjanskih jamah in v Kačnem brez- nu, po Škocjanskem kanalu in Penas- tem jezeru pa se steka v Ozki rov v smeri proti Lokvi. Še tretjo možnost predstavljajo izredni pogoji: ko je vode preveč, se v Ozkem rovu dvigne vodna površina, tako da Reka doseže najprej Rov desetih jezer, nato še Ci- mermanov rov in odteka proti Povirju. Sicer pa bo nadaljnje raziskovanje naloga še mnogih generacij jamarjev.

DAMIANA OTA

Svetovalec Brezigar pisal predsedniku Biasuttiju Spoštovati sprejete obveze o slovenskih TV oddajah

Deželni svetovalec SSK Bojan Brezigar je včeraj izrazil začudenje nad vsebino poročila, ki sta ga v petek skupno izdala deželni odbornik za prostorsko načrtovanje Gianfranco Carbone in predsednik deželnega odbora za radiotelevizijsko službo Franco Brussa glede osnutka o porazdelitvi radiotelevizijskih frekvenc. Kot znano, je osnutek pripravil minister za pošto in telekomunikacije Carlo Vizzini in zdaj ga preučuje deželna uprava, ki morajo o njem izdati svoja mnenja. »Čeprav sem jih o zadevi tudi osebno natančno poučil,« je v sporočilu za tisk napisal Brezigar, »se Carbone in Brussa delata, kot da ne bi vedela, da obstaja državni zakon št. 103 iz leta 1975, ki izrecno predvideva televizijske oddaje v slovenščini za slovensko narodnostno skupnost v Furlaniji-Juljski krajini, in kot da ne bi vedela, da tega določila ni v ministrovem načrtu za porazdelitev televizijskih frekvenc.«

Brezigar v svojem tiskovnem poročilu podčrtuje, da gre za izredno hudo nedostatek. Deželni odbor je namreč večkrat sprejel resolucije in stališča, s katerimi se je obvezal, da se bo zavzemal za

televizijske oddaje v slovenščini. Po mnenju deželnega svetovalca SSK bi zatorej odbornik Carbone moral spoštovati sprejete obveze. Po drugi strani pa po Brezigarjevi sodbi predsednik deželnega odbora za radiotelevizijsko službo nima pravice izrekat mnenj v imenu tega odbora, in sicer ne samo zato, ker ni nikoli njegove člane, ampak tudi zato, ker ti člani niso bili o zadevi nikoli niti neformalno obveščeni — mimo tega, da bi sam odbor moral obnoviti že pred tremi leti.

Brezigar v svojem tiskovnem sporočilu nadalje naznanja, da je poslal predsedniku deželnega odbora Adrianu Biasuttiju pismo, v katerem ga poziva, naj mimo stališč Carboneja in in Brusse deželna uprava ob izdaji svojega mnenja o porazdelitvi radiotelevizijskih frekvenc upošteva obveze, ki jih je sprejela glede televizijskih oddaj v slovenščini. Poleg tega je Brezigar zahteval od predsednika deželnega sveta Gonana, naj da na dnevni red prihodnje seje obnovitev deželnega odbora za radiotelevizijsko službo, kot med drugim predvideva deželni zakon, ki je pred kratkim stopil v veljavo.

Tudi gostje iz Slovenije in Hrvaške Deželni kongres PLI v znamenju kontinuitete

V hotelu Savoia Excelsior v Trstu je včeraj bil deželni kongres PLI. Potekal je pod geslom »Od države strank k državi državljanov«. Uvodno poročilo je imel tajnik Franco Tabacco, ki je govoril predvsem o problemih gospodarstva in zdravstva v Furlaniji-Juljski krajini, poznejša razprava pa se je dotaknila vseh najpomembnejših tem na deželnem političnem prizorišču. Kongres se je zaključil z izvolitvijo novega strankinega deželnega vodstva, ki bo v drugi fazi izvolil novega tajnika. Govori se, da bo Tabacco nasledil sam sebe.

Kongres so pozdravili tržaški župan Richetti, deželni odbornik Carbone ter predstavniki raznih strank. Kot gosta sta nastopila tudi predstavnik Liberalno-demokratske stranke Slovenije Franco Juri in Socialno-liberalne stranke Hrvaške Branko Šrša. Govorila sta predvsem o potrebi po čimprejšnjem mednarodnem priznanju neodvisne Slovenije in Hrvaške. Deželni tajnik SSK Jevnikar pa je opozoril tudi na potrebo po učinkoviti zaščiti slovenske manjšine v Italiji ter italijanske v Sloveniji in na Hrvaškem.

SKGZ bo jutri predstavila rezultate ankete SWG Mnenja Slovencev v FJK o jugoslovanski krizi

V javnosti je občutiti veliko zanimanje za rezultate raziskave javnega mnenja o odnosu Slovencev v Italiji do jugoslovanske krize; rezultate pa bo Slovenska kulturno gospodarska zveza predstavila jutri zvečer v Gregorčičevi dvorani v Trstu.

Raziskavo je SKGZ zaupala strokovni ustanovi SWG in je bila izvedena v dneh od 25. julija do 2. avgusta na vzorcu 600 anketiranih zamejskih Slovencev iznad 18. leta starosti. Sklep o tem, da se izvede takšna raziskava, je dozel ob ugotovitvi, da je vprašanje neodvisnosti Slovenije, kakor tudi odnos Slovencev v Italiji do dramatičnega dogajanja v jugoslovanskem prostoru bistvenega pomena za našo skupnost. Bili so pa še drugi vzroki, med temi predvsem potreba po temeljitejšem poznavanju mnenja ljudi v zamejstvu, ki so jih junijski dogodki s poskusom vojaške intervencije v Sloveniji nedvomno šokirali in globoko prizadeli.

Kako torej Slovenci v Italiji gledamo na osamosvojitve Slovenije in kaj si od nje pričakujemo? Kakšnim tveganjem gre po našem mnenju naproti Slovenija po spre-

jetih odločitvah? Kako ljudje v zvezi s tem ocenjujejo pisanje Primorskega dnevnika in drugih medijev? Katere politične osebnosti v Sloveniji vzbujajo pri naših ljudeh največ zaupanja? Ali so organizacije Slovencev v Italiji ob jugoslovanski krizi zavzele primerna stališča in kdo je sploh glavni krivec za vse to, kar se dogaja v Jugoslaviji? In še: s katerimi aspekti osmosvajanja Slovenije se Slovenci v Italiji ne moremo sprijazniti?

To so nekatera izmed vprašanj, ki so bila postavljena anketirancem in po mnenju strokovnjakov SWG so odgovori zelo zanimivi. Raziskava je bila izvedena na visoko profesionalni ravni, kar pomeni, da dobljeni tat z zelo omejeno možnostjo napake verodostojno odraža mnenje naše skupnosti.

Kot je znano, je skupni solidarnostni odbor, ki je bil ustanovljen za pomoč Sloveniji, sredi julija organiziral dve informativni srečanja, na katerih so v razpravi, tudi pod vtisom neposrednega dogajanja, prevladovali emotivni toni. Zanimivo bo videti, ali bo rezultat raziskave vtise iz teh srečanj potrdil ali demantiral.

Repentabski odbor pripravil osnutek občinskega statuta

Tudi repentabska občina je pripravila osnutek statuta, ki ga mora občinski svet odobriti najkasneje do 17. oktobra. Pristojna komisija, v kateri so bile zastopane vse politične komponente občinskega sveta, je izdelala besedilo tega temeljnega dokumenta, ki ureja delovanje občinskih organov in upravnih služb ter storitve v korist skupnosti.

Kot nam je povedal župan Pavel Colja, so največjo pozornost posvetili uveljavitvi glavnega načela, da se maksimalno zagotovi uporaba slovenščine na vseh nivojih in oblikah občinskega poslovanja. Sedanja stopnja jezikovne zaščite se bo še utrdila z vsemi specifičnimi predpisi. To potrebo in načelno usmeritev bo seveda moral sprejeti in potrditi tudi deželni nadzorni organ.

Občani in organizacije lahko v tajništvu preberejo osnutek statuta in imajo možnost, da v prvi polovici oktobra predložijo morebitne popravke ali dopolnilne predloge. (bs)

Včeraj uradno odprtje svetovnega prvenstva off-shore Danes start morskih puščic

Lepo sončno vreme je včeraj spremljalo uradno odprtje letošnjega svetovnega motonavičnega prvenstva, ki bo potekalo od danes do sobote v Tržaškem zalivu. Lepa množica ljudi se je zbrala ob prireditvenem prostoru na Trgu Unità, kjer so mladi kotalkarji in kotalkarice (na sliki Maria Magajne) s svojim živopis-

nim nastopom osvežili tradicionalno protokolarno togost otvoritvene svečanosti. Potem ko je predsednik krajevne organizacijskega odbora, župan Richetti, zaželel čim boljši potek prvenstva, so nad osrednjim tržaškim trgom v pozdrav manifestaciji poletele tudi italijanske »puščice«

italijanske letalske akrobatske skupine.

Na Trgu Unità in na nabrežju že nekaj dni mrgoli tehnikov, izvedencev, motonavičnih strokovnjakov, pa tudi ravednežev, ki si želijo od blizu ogledati morske bolide in njihove pilote. Le-ti se bodo od danes do sobote potegovali za svetovno lovoriko. Skupno bo tekmovalo 37 pilotov iz osmih držav. Zmagovalec bo nasledil nesrečnega Stefana Casiraghija, ki je osvojil svetovni naslov leta 1989. Lani naslova niso podelili prav zaradi tragične nesreče Casiraghija.

Včerajšnje sončno vreme je dalo svetovnemu prvenstvu lepo, toplo dobrodoščilo. Organizatorji upajo, da bo takšno vreme vztrajalo vse do konca manifestacije, pa čeprav vremenske napovedi niso najboljše. Prireditelji se najbolj bojé burje, zaradi katere so morali že pred nekaj leti preložiti tekmovanje. Če bodo vremenske razmere ugodne, bodo danes ob 11. uri v Tržaškem zalivu po morju švignile morske puščice.

Trst solidaren s hudo prizadeto občino Osijek

Včeraj se je mudila na obisku na tržaški občini delegacija občine Osijek, ki je ena izmed najbolj prizadetih v vojni med Srbijo in Hrvaško. Delegacijo so sestavljali občinska odbornika Ivan Markotič in Branko Novak ter ravnatelj osiješkega občinskega zavoda za stanovanja in infrastrukture Karačić. Goste so sprejeli župan Richetti, podžupan de Gioia ter nekateri funkcionarji s področja civilne zaščite in skrbstva.

Tržaški občinski upravitelji so izrazili solidarnost kolegom iz Osijeka zaradi hude ure, ki jo njihova občina preživlja, in jim obljubili raznovrstno pomoč, tudi gmotno, ki naj bi jo pomagali organizirati. Izrazili so upanje, da se bo sedanje krhko premirje lahko razvilo v trden mir, v katerem bo mogoče rešiti vsa odprta vprašanja. Osiješki gostje so se zahvalili za solidarnost in povedali, da pri njih primanjkujejo tudi najosnovnejše potrebščine, od hrane in oblačil do zdravil.

SSG SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
ABONMA 1991 - 92

Sofokles: **KRALJ OJDIPUS**, tragedija, režija Mile Korun
Tone Partljič: **MOJ DEDA**, socialistični mrtvak, komedija, krstna uprizoritev, režija Mario Uršič
Ivan Cankar: **ROMANTIČNE DUŠE**, zaključek Cankarjevega cikla, drama, režija Vinko Möderndorfer
S. Verč: - B. Kobal: **IME MU BO JUST**, komedija, krstna uprizoritev, režija Sergej Verč
Aleksij Pregarc: **ČRNI GALEBI**, drama, krstna uprizoritev, režija Jože Babič
Carlo Goldoni: **POČITNIŠKA TRILOGIJA**, komedija, Drama SNG Ljubljana, režija Mario Uršič
William Shakespeare: **HAMLET**, tragedija, Drama SNG Maribor, režija Tomaž Pandur

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma do petka, 4. oktobra od 10. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4, tel. št. 734265. Vpisovanje novih abonentov od sobote, 5. oktobra dalje.

SSG SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
BALETNA ŠOLA

Nova sezona baletne šole prične v sredo, 2. oktobra. Vpisovanje in informacije na upravi SSG, Ul. Petronio 4, tel. 734265, vsak delavnik od 10. do 14. ure.

Sestane s starši ter novimi in starimi gojenci bo v vadbenih prostorih Kulturnega doma istega dne ob 16. uri.

ZSKD SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV

SKUPINA ANIMATORK V SKLOPU ZSKD prireja INTENZIVNI GLEDALIŠKI TEČAJ na temo

Telo in gib

1., 2., 3., 8., 9. in 10. oktobra od 20.30 do 22. ure v Gregorčičevi dvorani, Ul. sv. Frančiška 20.
Informacije in prijave na ZSKD - tel. št. 635626 ob uradnih urah ali tel. št. 947950 (Jasna od 9. do 11. ure).

FARCO s. r. l.
FINE CHEMICALS

KEMIJA FARMACEVTIKA

34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Telex: 461012 FARCO I
Telefax: (040) 363918

Filiala GORICA:
Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20769

ENGLISH LANGUAGE CENTRE

TRST - Ul. S. Nicolò 11 - Tel. (040) 363878

Tečaji angleščine vseh stopenj

Materin jezik učnega osebja

Tečaji za otroke »Magic box«

Posebni tečaji za mladino

Priprava izpitov za Cambridge

Intenzivni tečaji

Omejeno število do 9 slušateljev

Vprašanje sen. Spetiča
Kako Dežela spoštuje javno rabo slovenščine

Senator Stojan Spetič je naslovil na notranjega ministra Scottija in na ministra za dežele Martinazzolija parlamentarno vprašanje glede zadnjega primera neupoštevavanja pravice slovenskega prebivalstva do rabe slovenščine v odnosih z javnimi upravami, ki ga beleži naša manjšinska kronika. Spetič se nanaša na primer kriškega društva Vesna, ki je pred leti vložilo na deželno upravo prošnjo za prispevke v slovenščini in na njeni osnovi prispevke potem tudi prejelo, zdaj pa deželna uprava od njega zahteva, naj vrne prejete prispevke z obrestmi, in sicer zato, ker je po mnenju računskega dvora treba odbiti prošnje v slovenskem jeziku.

Spetič ugotavlja, da je pravica slovenskega prebivalstva do rabe slovenščine v odnosih z javnimi upravami določena v 5. členu Londonskega memoranduma in v izvjalni okrožnici deželnega komisariata. Spetič nadalje ugotavlja, da so vse to potrdili Osimski sporazumi, ki poleg zaščite slovenske manjšine v Italiji predvidevajo tudi zaščito italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Strokovna služba Kmečke zveze opravila vrsto meritev
Trgatev gre tudi pri nas že h kraju Na splošno je letošnja letina dobra

Letošnja trgatev na Tržaškem se bo v nastopajočem tednu (s kakšnim podaljškom) praktično iztekla. V dolinskem Bregu, v bregu pod Križem, na Miljskem in pri Piščancih je v glavnem belo grozdje že pobrano, verjetno tudi rdeče, saj so analize, ki jih je izvedla strokovna služba Kmečke zveze od Milj do Medje vasi pokazale, da je zrelost grozdja z redkimi izjemami primerna za trgatev.

Na krajšem območju, zlasti na njegovem nižjem delu pri Mavhinja, Cerovljah in Medji vasi, so vinogradniki včeraj in bodo še danes, če bo vreme dopuščalo, potrgali obe sorti belega grozdja, to je malvazije in vitovske, v nekaterih vinogradih, ki imajo boljšo lego, pa tudi rdeče sorte, predvsem merlot. Na območju od Nabrežine do Zgonika bodo danes v glavnem prav tako končali trganje grozdja vitovske garganje, malvazija bo na vrsti v drugi polovici tega tedna, teran pa šele v drugi polovici tedna ali celo kasneje.

Kot so potrdile analize strokovne službe KZ, je kakovost letošnjega grozdja v povprečju dobra. Grozdje je zdravo z nadpovprečno vsebnostjo sladkorja in s primerno kislino. Zlasti v mlajših vinogradih so trte

Prizor z letošnje trgatev v Dolini

(Foto Magajna)

sicer nekoliko trpele zaradi suše in je bil zadnji dež kar dobrodošel, čeprav je prišel žal z zamudo.

Po sortah je malvazija rodila količinsko normalno kot v zadnjih letih, vitovske garganje pa je manj, ker jo je precej prizadela spomladanska pozeba. Tudi terana bo manj, bo pa po kakovosti po vsej verjetnosti boljši, ker je groz-

dje v glavnem zdravo z večjo vsebnostjo sladkorja in dobro kislino.

Vsi ti zaključki izhajajo iz številnih meritev, ki jih je strokovna služba Kmečke zveze, kot rečeno, opravila od Milj do Medje vasi na več sto vzorcih, so pa izvedenci Kmečke zveze tudi v teh dneh do konca trgatev na razpolago vinogradnikom še za morebitne naknadne analize. Zato naj se v primeru potrebe zglasijo v laboratoriju KZ in prinesejo s seboj kakih 100 vzorčno izbranih jagod. Analiza bo opravljena takoj.

Takoj po končani trgatevi pa bo strokovna služba KZ namenila svojo pozornost problemom vinifikacije. Tako kot je v prvi fazi trgatev ugotavljala najprimernejši trenutek za trganje na posameznih območjih in vinogradih na podlagi zrelosti grozdja oz. vsebnosti sladkorja in kisline v njem, tako bo zdaj spremljala prvo fazo vinifikacije s tem, da bo določala posege na moštu. In tudi za to opravilo je strokovna služba KZ v vsakem trenutku na razpolago vinogradnikom, bodisi na terenu oz. v kleti, bodisi v svojem laboratoriju.

Strokovna služba KZ z zadovoljstvom ugotavlja, da je odziv vinogradnikov na njena prizadevanja iz leta v leto večji, kar daje tudi konkretne pozitivne rezultate v smislu vedno kvalitetnejšega vinskega pridelka. Pri tem je treba povedati, da je strokovni službi KZ v veliko pomoč znani slovenski primorski strokovnjak na področju vinarstva, inž. Miran Vodopivec, ki je zdaj v okviru Kmetijskega zavoda v Novi Gorici odgovoren za vinarsko strokovno službo na celotnem primorskem območju.

j. k.

Krožek Virgil Šček izdal brošuro o deželnem zakonu za našo kulturo

Deželni svet je konec julija odobril zakon, ki v obdobju treh let namenja 24 milijard lir kulturnim ustanovam in društvom naše narodnostne skupnosti. Zakon nalaga sedaj našim organizacijam veliko nalogo predvsem organizacijske narave. O teh vprašanjih je tekla beseda na torskovi skupščini društva, ki so včlanjena v ZSKD, včeraj popoldne pa so o izvajanju tega zakona govorili v Devinu, v dvorani tamkajšnjih pevskih zborov. Krožek za družbena vprašanja »Virgil Šček« (na srečanju ga je v odsotnosti predsednika Rafka Dolharja zastopal Marij Maver) je predstavil javnosti publikacijo s prevodom in še z nekaterimi drugimi informacijami o tem zakonu, ki ga je predstavnikom manjšinskih ustanov in kulturnih organizacij podrobno orisal deželni svetovalec SSK Bojan Brezigar.

Deželni svetovalec je med drugim rekel, da so politiki glede tega zakona naredili svoje, sedaj pa so na vrsti kulturne institucije, ki morajo kar se da enotno in smotrno izkoristiti predvidena denarna sredstva. »V odnosu z Deželno je treba govoriti skupen jezik, kajti če se

bomo pripravili med sabo bomo pustili, da drugi odločijo o tem normativu«, je še dodal Brezigar, ki je omenil tudi kočljivo vprašanje prošelj v slovenskem jeziku. Rekel je, da prizadevanja za uveljavitev enakopravnosti slovenščine na Deželi žal še niso obrodila konkretnih rezultatov. Zato moramo imeti dovolj politične volje (in moči), da vztraja-

mo pri slovenščini. A to moramo delati složno, da ne bo kdo slepomisil in predložil prošnje samo v italijanščini. Najboljše bi vsekakor bilo, da bi osrednje manjšinske organizacije (SKGZ in SSO, op. ur.) čimprej stopile do predsednika Biasuttija in ga vprašale kako namera-va Dežela rešiti ta vokal.

Na sliki (foto Križmančič): Marij Maver in Bojan Brezigar.

Pred tridesetimi leti je umrl zavedni župnik Anton Piščanec

Na včerajšnji dan je pred tridesetimi leti umrl priljubljeni katinarski župnik Anton Piščanec, zaveden slovenski duhovnik, ki je bil že v predvojnem času duša kulturnega delovanja in protifašističnega odpora.

Piščanec je bil pogumen organizator krajevnega odbora Osvobodilne fronte, zaradi česar je bil preganjan, aretiran in interniran v nemško taborišče Dachau. Po vojni je bil soustanovitelj in aktiven član mnogih kulturnih organizacij, med temi SPZ in Dijaške matice. Domačini se ga tudi po tridesetih letih od njegove smrti hvaležno spominjajo. Delegacija SKGZ je včeraj na njegov grob položila venec.

Na sliki (foto Magajna): polaganje venca na katinarskem pokopališču.

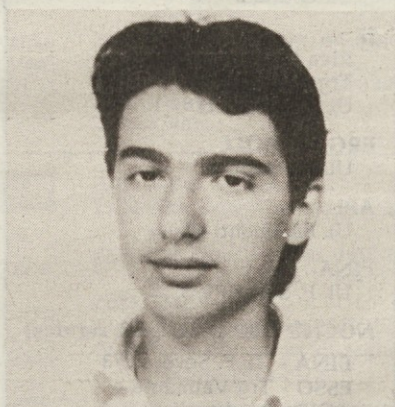
V Buttriu tovorni vlak do smrti povozil 18-letnega tržaškega dijaka

Mlad tržaški dijak je včeraj zjutraj tragično umrl na železniški postaji v Buttriu pri Vidmu, kjer je čakal na vlak, ki naj bi ga popeljal domov v Trst. 18-letnega Michelangela Politija je do smrti povozil tovorni vlak, strojevodji katerega ni uspelo pravočasno ustaviti težkega vozila.

Smrt mladega dijaka bi lahko povežali v vrsto številnih nesreč, ki jih je ob koncih tedna letošnjega poletja izzvala takoimenovala disko-mrzlica, se pa v mnogočem razlikuje od tragedij, ki jih je zahtevala cesta v zgodnjih jutranjih urah, ko so se mladi vračali po veseljačenju v diskotekah.

Tudi Michelangelo Politi je prebil večer pred usodnim jutrom v disko klubu. Bil je v Pradamanu, kamor pa se ni peljal z avtom, pač pa v spremstvu prijatelja z vlakom. Včeraj zjutraj sta se mladeniča vračala domov.

Bilo je približno ob 5.30 zjutraj, ko so je na železniški postaji v Buttriu dogodila nesreča. O poteku in vzrokih je doslej bolj malo znanega, saj je bil edini očividec tragedije strojevodja, ki je upravljal tovorni vlak na progi Videm-Trst. Politijev prijatelj je bil v pričakovanju potniškega vlaka za Trst zadremal v čakalnici.

Michelangelo Politi

Po izjavah strojevodje se je nesreča zgodila bliskovito. Moški je povedal, da je kar naenkrat v jutranjem polmraku zagledal na železniški progi senco. Takoj je pritisnil na zavore, težka železniška kompozicija je zabremzala, kljub temu pa je lokomotiva tresčila v mladeniča, ki je obležal ob progi. Bil je še živ, kljub hitremu posegu rešilca Rdečega križa, pa je nekaj minut po sprejemu v videmsko bolnišnico podlegel hudim telesnim poškodbam.

Vso preiskavo o vzrokih nesreče proučuje krajevni oddelek železniške policije.

V odgovoru posl. Coloniju
Minister Bernini o železniških povezavah Trsta

Minister za prevoze Bernini je pred dnevi odgovoril tržaškemu poslancu Coloniju (KD), ki je pred meseci vložil v parlamentu vprašanje o diskriminaciji Trsta pri uvajanju hitrih železniških prog. Coloni je v svojem vprašanju želel izvedeti, zakaj Italijanske železnice niso vključile Trsta v novo omrežje hitrih železniških prog (hitra proga iz Turina se bo na primer »končala« v Benetkah...). Po poslančevem mnenju, bi morali to progo podaljšati do Trsta, in to predvsem zaradi njegove velike mednarodne povezovalne vloge.

Minister Bernini v odgovoru omenja, da bodo na progi Trst-Benetke razširili predore, da bi omogočili prevoz tovornjakov in prikolice na vagonih; nadalje bodo »povečali hitrost« proge z uvedbo nekaterih prednostnih signalov.

Glede mednarodnih povezav minister omenja podvojitve proge Videm-Trbiž in preosnovo železniške postaje v Červinjanu, od koder bodo razmeščali osrednji del blagovnega prometa iz Avstrije in Jugoslavije. Ob koncu poudarja še, da italijanska železniška ustanova nima v načrtu ukinitve tržaškega železniškega okrožja.

pismo uredništvu

Tožba očeta male Erike

27. septembra je minil mesec, ko je za vedno zaspala moja ljuba hčerka Erika. S svojo priljubljenostjo, ki se je nenazadnje odrazil na njeni zadnji poti, je pritegnila pozornost tudi našega dopisnika B.S., ki je po mojem osebnem prepričanju, v zapisu dogodka tega žalostnega dne pozabil, da je bolečina ob izgubi nenadomestljive hčerke močno prizadela očeta Marina, kar iz zapisa ni bilo mogoče razbrati. Avtor zapisa tudi ni mogel vedeti, da je pokojna Erika že od prvega januarja letos, pa do svoje prezgodnje smrti, živela pri očetu v Trstu, za kar se je sama odločila. Verjetno ne brez razlogov. Prav tako gospodu B.S. ni bilo znano, da je oče Marino prebedel ob njeni bolniški postelji od jutra do večera, ko ga je po dogovoru zamenjala hčerkin mati. Odsotnost z dela, mesec dni, in iskanje možnosti za vrnitev zdravja ob neozdravljivi bolezni se ne more meriti z denarjem. Dokazuje pa, da sem s človeško toplino hotel in po pogovorih s hčerko tudi ugotovil, da so ji bili zadnji dnevi, kljub hudi bolezni, lažji, človeški. Veliko je bilo natolcevanj, žal so še, na moj račun. Še zlasti v okoliških vaseh. Ob spoznanju resnice, se bodo te govorce prej ali slej pomirile. Ob koncu mojega pisanja bi se želel tudi po tej poti zahvaliti vsem, ki so organizirali nepozaben pogreb.

S spoštovanjem!

Marino Stanič

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

Izidora Zottija

(COTIČA)

se iskreno zahvaljujemo MPZ Vesna in vsem, ki so na kakršenkoli način počastili njegov spomin.

SVOJCI

Križ, 29. septembra 1991

Ob smrti Romana Mahniča izreka iskreno sožalje družini

sekcija VZPI - ANPI Domjo

Ne moremo se sprijazniti z žalostno novico, da si nas za vedno zapustila, draga Majda Petkovešek!

Nikoli ne bomo pozabili nate

prijateljica Lučka in vsi bivši člani S.K.K.

Enotedenska razprava o Statutu v zaključni fazi

Jutri na dnevnem redu še referendum zaključna razprava in prvo glasovanje

Goriški občinski svet je na večernejši dopoldanski seji uspel odobriti več kakor petdeset členov osnutka. Povedati je sicer treba, da se je ognil razpravi o nekaterih vprašanjih, kjer so mnenja pozicije in opozicije zelo narazen. Glede rajonov ostane vsaj za eno leto vse po starem, razpravo in odobritev členov, ki disciplinirajo referendum in področje delovanja državljanovega branilca pa so odgodili do naslednje seje, ki bo jutri, ob 17. uri. Jutri naj bi tudi glasovali o statutu v celoti.

Glede rajonskih svetov je občinski svet sprejel salomonsko odločitev. Namesto besedila čl. 31, ki je predvideval reorganizacijo rajonskih svetov in skrčenje števila na sedem, je osvojil amandma, ki predvideva da ostane število rajonskih svetov nespremenjeno (tako kakor je bilo določeno na osnovi zakona št. 278 iz leta 1976) in da se bo reorganizacija izpeljala v roku enega leta po uveljavitvi statuta in po predhodnem širokem posvetovanju z občani.

Taka rešitev, čeprav v bistvu pomeni odgoditev vprašanja, je naletela na zelo široko podporo.

Torej ostrega spopada, ki ga je bilo mogoče predvideti na podlagi negativnih stališč, ki so jih do predloga sprejeli v vseh rajonih, ni bilo in tako je občinski svet lahko v umirjenem ozračju nadaljeval delo in odobril dobršen del členov in tudi prehodna določila, ki sestavljajo zaključni del dokumenta. O referendumu in drugih oblikah konzultacije ter o državljanovem branilcu bo tekla beseda na jutrišnji seji.

Povedati je treba, da je občinski svet včeraj precej odločno zavrnil predlog župana in podžupana, pa tudi nekaterih svetovalcev večine, da se razprava nadaljuje in zaključni in da bi bila ponedeljkova seja v celoti namenjena sklepnim posegom o dokumentu v celoti in glasovanju.

Proti takemu predlogu je nastopil tudi načelnik svetovalske skupine KD Obič, ki je zavrnil sklicevanje župana in njegovega namestnika, da je pač treba izkoristiti ugodno vzdušje, (zaradi odsotnosti zelenega Fiorellija) in nadaljevati z delom. Najbrž sta tako župan kakor podžupan še zmeraj jezna na Fiorellija zaradi

vprašanja o podkupninah, ki ga je predstavil na prvi seji o statutu. Navzven se je sicer prah polegel, vendar pa zadeva s tem nikakor ni zaključena, saj je bila sodna oblast neposredno potegnjena v to kočljivo problematiko. Kakšne bodo posledice in za koga, pa bomo ugotavljali v prihodnjih tednih in mesecih.

Naglica, oziroma skrb za čimprejšnjo odobritev statuta je razumljiva, saj se namreč bliža rok, do katerega je treba statut odobriti sicer pride do razpusta občinskega sveta.

Obič se je strinjal s predlogom načelnika svetovalske skupine DSL Busolinija, da naj bi razpravo o tako pomembnih vprašanjih odgodili, zavrnil pa je tudi sklicevanje na Fiorellijev obstrukcionizem. Prerekanju je naredil konce Zucalli s kompromisnim predlogom, da bi nadaljevali razpravo in odobrili prehodne norme in na ponedeljek odgodili razpravo o dveh trdih orehkih.

Predlog je podprla večina svetovalcev in tako se je seja tudi nadaljevala in zaključila okrog 14. ure.

Pastoralni obisk bo 2. maja prihodnjega leta

Priprave na obisk papeža na Goriškem

V naši deželi in na Goriškem so se začele priprave na papežev obisk, 2. maja prihodnjega leta. Goriški nadškof Bommarco je pred kratkim povabil na srečanje predstavnike Prefektore, parlamentarce, predstavnike Dežele, Pokrajine ter župana Goriške in Oglejske občine. Bili so prisotni tudi predstavniki varnostnih sil, šolskega skrbništva, deželnega letališča v Ronkah itd. Nadškof jih je seznanil s cilji papeževga obiska ter z okvirnim programom. Poleg Goriške bo papež obiskal tudi kraje dveh sosednjih škofij.

Predstavniki raznih ustanov so izrazili pripravljenost sodelovanja s pripravljanim odborom, ki že deluje in ki ga vodi mons. Coccolin. Omenjeni odbor je medškofijskega značaja.

Namen obiska papeža Janeza Pavla II v naši deželi je isti, kakor ob obisku v drugih italijanskih deželah: "srečati se s predstavniki cerkvenih skupnosti ter jih spodbuditi pri delu za novo evangelizacijo".

Točen program obiska poglavarja rimske cerkve bodo določili

na posebnih sestankih in ob spoštovanju navodil Svete Stolice in Ministrstva za notranje zadeve.

včeraj danes

Iz goriškega matičnega urada v obdobju od 23.9. do 28.9.1991.

RODILI SO SE: Giulio Gallizia, Giulia Lo Brutto, Mattia Morsan, Francesca Corsini, Deborah Doliach, Henry Doliach, Lucia Kolega, Teo Luca.

UMRLI SO: 71-letna upokojenka Claudia Prinz, 53-letni delavec Carlo Facchin, 84-letna gospodinja Emma Tosolini, vd. Miotti, 72-letni upokojenec Marcellino Sfiligoi, 61-letna upokojenka Iolanda Stivanello, por. Varin, 83-letni upokojenec Stefano Kofol, 70-letna upokojenka Anita Miani, vd. Pontoni, 73-letna upokojenka Iside Mazzolini, 73-letna upokojenka Giuseppina Nocent, 78-letni upokojenec Aldo Marega.

OKLICI: elektrotehnik Lorenzo Demarchi in študentka Cinzia Voltolina, zobozdravnik Tiziano Caparara in uslužbenka Francesca Jesu, trgovec Stefano Toselli in uslužbenka Paola Simonetti, študent Carlo Gaetano Conti in profesorica Antonella Testa, financar Donato Spaccatena in brezposelna Hajra Zahic.

POROČILI SO SE: podoficir karabinjerjev Gelindo Di Modica in bolničarka Paola Sciortino, delavec Luigi Scordo in uslužbenka Elena Persoglia, skladiščnik Alessandro Tarondi in delavka Cinzia Deuri, glasbenik Paolo Zuliani in uslužbenka Manuela Di Bert, trgovec Maurizio Caputo in uslužbenka Monica Vidali, delavec Andrea Obit in uslužbenka Paola Fanucchi.

Spoštovani!

V sredo, 2. oktobra 1991 bodo ob 18. uri v dvorani Pokrajinskega sveta na Corso Italia 55, v Gorici predstavili knjigo o Slovincih in Sloveniji z naslovom »The Case of Slovenia« njeni uredniki: Niko Grafenauer, Boris A. Novak, Jaroslav Skrušny.

Ob tej priložnosti bodo o razmerah v Sloveniji in o njeni prihodnosti spregovorili člani slovenske vlade: podpredsednik vlade in minister za gospodarstvo Dr. Andrej Ocvirk, minister za notranje zadeve Igor Bavčar in minister za informiranje Jelko Kacin.

Vljudno vabljeni

Oče je skušal odpeljati enajstmesečno hčerko

Po prvih informacijah je kazalo, da gre za primer ugrabitve otroka. Policija je storila vse ukrepe, ki so predvideni v takih slučajih in kmalu zatem ustavila "ugrabitelje". Izkazalo se je, da gre za očeta 11-mesečne Valentine.

Deklica je v zadnjem času žive-la z mamo 30-letno Kolumbijko pri prijatelju v Marini Julii.

Sredi noči sta na vrata stanovanja potrkala neznanca in se predstavila za agenta švicarske policije. Kaj kmalu sta pokazala kakšen je njun pravi namen. Medtem ko je eden govoril z žensko, je drugi vzel v naročje malo Valentino in stekel po stopnišču. Za njim je na ulico stekel še pajdaš. Spodaj sta čakala dva avtomobila, golf in lancia thema. Za volanom theme je bil oče deklice, kakor so kasneje ugotovili na policiji, za volanom golfa pa švicarski državljan.

Po telefonskem obvestilu o dogodku, so policijski organi takoj postavili cestne bloke in naredili vse ukrepe da bi izsledili storilce. Približno eno uro zatem so pri vhodu na avtocesto pri Moščenicah prestregli lancio themo. Na komisariatu v Trziču, kamor je medtem prispela tudi mati s prijateljem, so zadevo kaj kmalu pojasnili. Oče — italijanski državljan zaposlen v Švici — je hotel nazaj hčerko. Licia Duran Giraldo, tako je namreč ime ženske s katero je nekaj let delil usodo, se je odločila za samostojnost. Odsšla je s Zuericha in seveda odpeljala s seboj otroka.

Prijatelju je menda tudi sporočila svoj naslov in to naj bi bila olajševalna okoliščina. Že na komisariatu so se menda tudi dogovorili, da bo smel oče enkrat mesečno videti Valentino. Brez ovadbe sodišču seveda ni šlo.

Skok z mosta

Precej radovednežev se je včeraj popoldne zbralo na pevmskem mostu, v pričanju da gre za nesrečo ali usodno odločitev. Na kraj so prihтели tudi karabinjerji. Končalo se je povsem nepričakovano: ni šlo za nesrečo in niti za poskus samomora. Vittorinu Leghissi, tako je menda ime moškemu, ki se je pognal v mrzle valove Soče, se je le zahotelo malo osvežitve. To pa menda ni prepovedano.

Zaenkrat brez dodatka

Glavno ravnateljstvo zavoda za socialno skrbstvo je pred kratkim sprejelo odločitev o zamrznitvi vseh prošenj za izplačilo družinske doklade. Gre za prošnje, ki so jih vložili jugoslovanski državljani, ki prejemajo pokojnino preko tega zavoda in ki stalno bivajo v Jugoslaviji. Zamrznitev bo veljala dokler ne bodo na dvostranskih pogovorih na nivoju pokojninskih zavodov rešili nekatere nejasnosti.

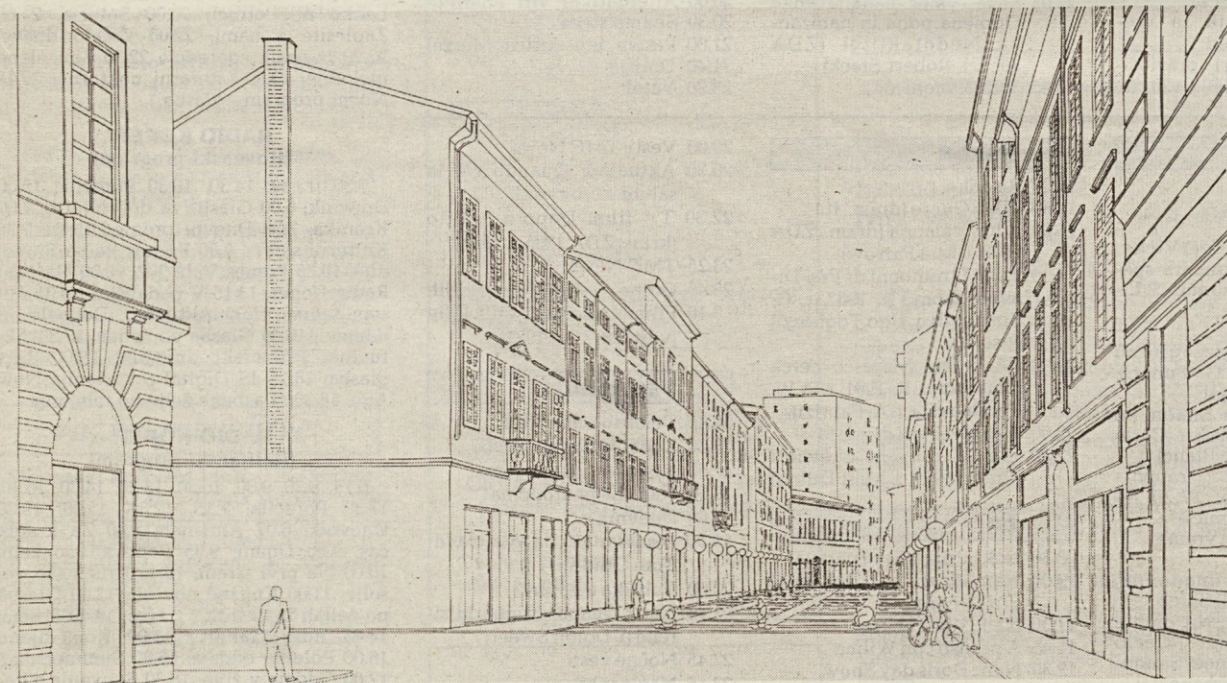
Zavod INPS je začasno zamrznil tudi izplačevanje družinskega dodatka upokojencem, ki že dobivajo pokojnino. Pokojninski znesek bo zavod redno plačeval, zadržali pa bodo izplačevanje družinske doklade. V nekaterih primerih gre za precejšnje zneske, saj je bilo doslej mogoče uveljavljati zahtevek od 1. januarja 1988.

Čim bo dosežen dvostranski sporazum, bodo obnovili plačevanje in vzeli v pretres zamrznjene prošnje.

■ Včeraj zjutraj so na vrtu osnovne šole E. Toti v ulici Romagna našli v plastični večki spravljeno brizgalko. Najdba tega predmeta ponovno opozarja na vse bolj zaskrbljujočo prisotnost uživalcev in razpečevalcev mamil.

Za okvirni načrt so poskrbeli trgovci

Tako si zamišljajo predel Korza

Goriški trgovci, ki so se najbrž naveličali čakati, kdaj bo občina poskrbela za ureditev prometa, so vzeli zadevo v svoje roke. Skupina trgovcev, ki ima svoje obrate na Verdijevem korzu je naročila izdelavo okvirnega načrta za ure-

ditev te ulice na odseku med Crispijevo in Garibaldijevo. Ulico bi povsem zaprli za promet, namestili bi nov kamniti tlak, postavili nova svetlobna telesa. Kakšen videz bi imel Korzo, prikazuje gornja skica.

Okvirni načrt so že predstavili avtomobilskemu klubu, ki pripravlja študijo o preureditvi prometa v Gorici. Pri tej ustanovi so naš predlog sprejeli z odobravanjem, pravijo pobudniki.

PHILIPS NAGLUŠNOST

Nova dimenzija

Miniature akustične proteze

Brezplačni preizkusi sluha in demonstracije vsak četrtek zjutraj od 9. do 12.30 v lekarni Providenti na Travniku 34 v Gorici
INFORMACIJE: Tel. (0481) 46983

razna obvestila

Otroški pevski zbor KD Oton Župančič začel novo sezono. Prva vaja bo jutri, 30. septembra, ob 15. uri v domu Andreja Budala.

Družba se dobi v torek, 1. oktobra 1991 ob 19. uri na Placuti.

ZSKD obvešča, da zapade 5. oktobra 1991 rok za predložitev prošenj v zvezi z zakonom za obmejna področja. Predsedniki včlanjenih društev naj se nujno javijo v uradu v Ul. Malta 2 (tel. 531495).

Sekcija VZPI—ANPI Dol/Jamlje priredi v nedeljo 20. oktobra ob 15. uri tradicionalni partizanski piknik pri Marjotu Pahorju v Jamljah. Prijave sprejemata Mario Croselli in Karlo Kobal ter Ettore Moro do 15. oktobra. Interesente naprosajo, naj se pravočasno prijavijo.

Društvo slovenskih upokojencev vabi članice in člane na redno rekreacijsko telovadbo. Aktivnost se bo začela 1. oktobra v telovadnici Kulturnega doma. Vaje bodo ob torkih in četrtkih med 14.45 in 15.45.

čestitke

V petek, 27. t.m. je slavila botra Leda svoj 50. rojstni dan. Vso dobro ji želijo Marjan, Betti in Gabrijel.

kino

Gorica

CORSO 15.15-22.00 »Scappatella con il morto«.

VERDI 15.00-22.00 »Che vita da cani«. Igra Mel Brooks.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 16.30 »Zdavnaj pozabljena dežela«, 18.30-20.30 »Čuvaj časa«.

SVOBODA (Šempeter) 18.30 »Prebujanja«, 20.30 »Grofičine spolzke igre«.

DESKLE 18.00 »Delta force II«, 20.00 »Glasbena skrinja«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Občinska lekarna št. 1 — Štandrez — ul. San Michele — tel.21074.

DEŽURNA LEKARNA V TRZIČU
Občinska lekarna št. 2 — ulica A. Manlio 14 A/B — tel. 480405.

pogrebi

Jutri ob 11. uri Angela Sponza, vd. Millia iz splošne bolnišnice v cerkev sv. Justa in na glavno pokopališče.

Prva pobuda goriškega združenja Italia-Slovenia Dvajset tisoč razglednic Andreottiju za priznanje Slovenije in Hrvaške

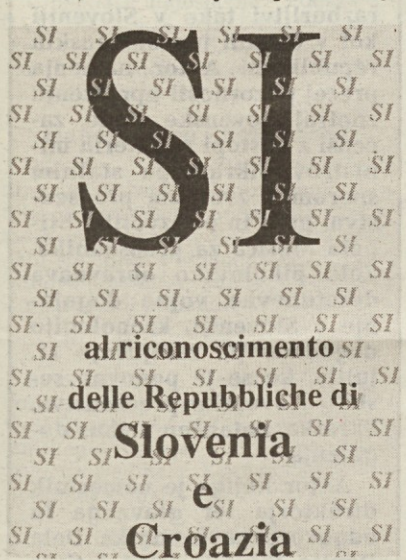
V kabinetu predsednika vlade, poslanca Giulia Andreottija imajo v teh dneh precej več dela kakor sicer. V palači Chigi pošta vsak dan dostavlja na desetine razglednic z napisom "SI al riconoscimento delle Repubbliche di Slovenia e Croazia". Gre za pobudo združenja Italia-Slovenia, ki je nastalo pred meseci v Gorici in ki bo v prihodnjih dneh tudi uradno registrirano. Prvič so natisnili dvajset tisoč razglednic, od tega so jih že skoraj tri četrtine oddali in, kakor pravi Sandro Rossi, ki je med ustanovitelji združenja, jih je že veliko prispelo na naslov. Tako so mu potrdili v Rimu.

Lahko govorimo o rojstni letnici združenja?

"Prva zamisel je nastala že lani. Pobuda je prišla z naše strani. Povod so bile velike družbene in politične spremembe v Sloveniji. V začetku je bilo opaziti precejšnjo mlačnost, pozneje pa so stvari stekle. V Sloveniji so nas celo prehiteli, kar zadeva pripravo statuta in registracijo združenja. V Gorici te stvari šele urejemo. Upam, da bo ta postopek končan že v prihodnjih tednih."

Kakšni cilje ste si zastavili na zakaj prav izbira Gorice?

"Namen je en sam: omogočiti čimširše medsebojno spoznavanje

in sodelovanje, neobremenjeno s takimi ali drugačnimi predsodki, ob upoštevanju nove politične stvarnosti. Izbira Gorice pa se mi zdi nekaj povsem naravnega, če upoštevamo to, kar je Gorica bila v preteklosti in je še danes, čeprav to večkrat ne pride do izraza. Stičišče različnih narodov in narodnosti, stičišče različnih kultur."

Torej je vaš namen preseganje "določene" zaprtosti, ki je vsaj na videz prevladujoča v goriških krogih?

"Mislim, da bi to lahko najbolje označil s prisposodbo, da je naša želja in volja, da se Gorica odpre v krogu 360 stopinj."

Iz tega je mogoče razbrati, da imate širše zasnovan načrt, ki se ne omejuje samo na Gorico?

"Čisto tako. Gorica naj bi bila le središče neke pobude in dejavnosti, ki pa mora zajeti širše območje. Najprej bomo seveda poskušali zastaviti delo na področju naše dežele pa tudi v sosednjem Venetu. Administrativne meje za nas nimajo nobenega pomena. Na slovenski strani prav tako delovne združenja sega na celotni slovenski prostor in se ne omejuje na Novo Gorico, čeprav je iz tega mesta prva skupina naših sogovornikov."

Kako so pobudo sprejeli v goriški stvarnosti, ki je še zmeraj močno pogojena s strahovi nacionalizmov?

"Prvi vtis je vsekakor pozitiven. Morda tudi zaradi tega, ker nismo v zavetju ene ali druge stranke."

Kako ocenjujete dejstvo, da so tisti, ki v Gorici odločajo, še zmeraj na pozicijah, ki so bile morda razumljive za povojno obdobje. V mislih imam predvsem vprašanje sožitja, enakopravnosti, rabe jezika?

"Mislim, da niso sposobni poštene analize stvarnosti v kateri živijo in še manj vizije o tem v katero smer gre razvoj."

Poleg prve pobude z razglednicami, imate prav gotovo že izdelan program sodelovanja?

"Rekel bi, da imamo zaenkrat okvirni program, splošne smerni-

ce, ki bi se jih dalo strniti v štirih, petih točkah. Prirejali bomo predavanja in debatne večere o skupni zgodovini, omogočali navezovanje stikov med različnimi skupnostmi, pospeševali sodelovanje med šolami, prirejali razprave o sodelovanju in sožitju v večjezičnih skupnostih. Mislim, da je področje dovolj široko in tudi dovolj zanimivo za vse, ki menijo, da lahko pomagajo pri uresničevanju načrta, ki ni utopija. V to smo prepričani." (V. K.)

Psi odlično izšolani

Udeležba na nedeljskem tekmovanju psov — izšolanih v iskanju sledi, oziroma odkrivanju divjadi, res ni bilo množično, vendar pa je pokazalo, izredno kakovost konkurentov. Žirija je ocenila, da so vsi štirje konkurenti (in seveda njihovi vodniki) odlično prestali preizkušnjo. Trije konkurenti so bili iz Goriškega, eden pa iz Vipave. Pepi Codermaz iz Pevme je vodil brak-jazbečarja Pipa, Danilo Colja iz Gradišute je vodil hano-veranca Bene, Edvard Ferletič iz Doberdoba pa je vodil bavarko Drino. Podatkov za četrtega udeleženca žal nismo prejeli.

Zelo hitro in predvsem odločno so "tekmovalci" prišli do v bližnjih gozdovih skritih srnjakov.

Tekmovanje je potekalo v bližini nekdanje opekarne pri Ločniku, priredila pa ga je goriška sekcija FIC (Federazione italiana caccia).

Cuore amico

Združenje Cuore amico obvešča, da so 17. septembra spet začeli redno dejavnost telovadbe v okviru programa za preprečevanje srčnih obolenj in programa rehabilitacije. Telovadba je ob torkih od 9.30 do 11.30 in ob četrkih od 10. do 11. ure v bolnišnici, ul. Vittorio Veneto 171.

Napovedujejo odlično kapljico Trgatev v Brdih je te dni na višku

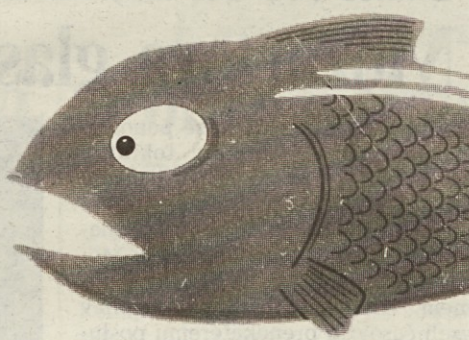
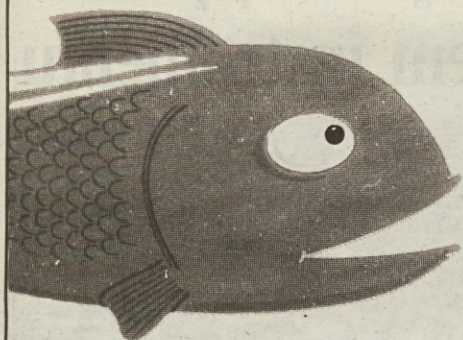
Trgatev je ob koncu tega tedna dosegla višek. Razmeroma ugodno vreme — neurje, ki je prizadelo Furlanijo v prejšnjih dneh ni povzročilo hujših posledic na Goriškem — omogoča spravilo letošnjega pridelka grozdja, ki je kakovostno in je torej pričakovati tudi odlično kapljico. Brajde v Brdih so te dni spet oživele, saj je glavna skrb vinogradnikov čimprej spraviti grozde v kleti. Kako hitro poteka to opravilo je seveda odvisno od vremena in od števila pridnih rok. Medsebojna pomoč, jaz tebi, ti meni, je še najbolj razširjena oblika vzajemnosti. Na večjih vinogradniških posestvih seveda ne gre brez redno zaposlenih trgačev. Dobrodošli so seveda tudi sorodniki in prijatelji.

Na tržišču z vinom je poreklo še kako pomemben element. Kapljica, ki jo bodo stisnili iz grozdja bo zagotovo briška, če smemo soditi po napisu na majici (foto Čubej). Posnetki so iz Števerjana.

Iz Števerjana so včeraj popoldne, na pobudo goriških trgovcev in v sodelovanju društva Sedej, pripeljali v Gorico voz, obložen z grozdem, da bi mesto opozorili, da je v teku trgatev. Tovor so seveda kmalu razdali.

KERSEVANI NUDI POPUSTE

Do 50%! Sem brez besed

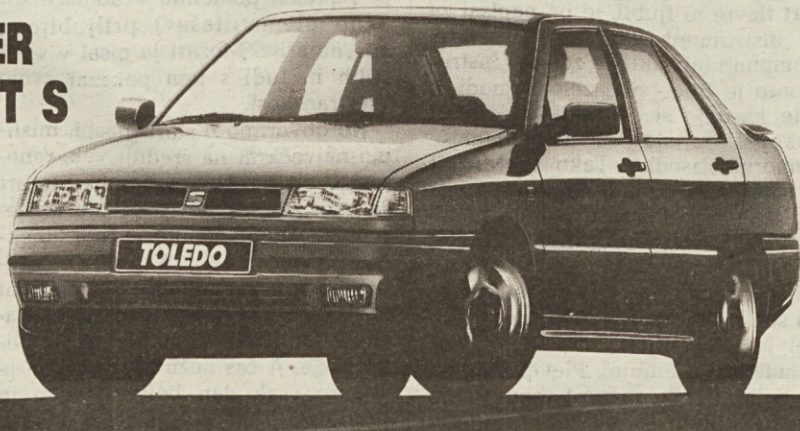
Ponudba velja od 24. septembra do 31. oktobra

KERSEVANI

Korzo Italia 90 - GORICA

HI-FI - VIDEOREGISTRATORJI - BARVNI TELEVIZORJI - BELA TEHNIKA

28.-29. SEPTEMBER
WEEK-END PRI SEAT S
SEAT TOLEDO

TOLEDO

TOLEDO	1.6	1.6i	1.8i	1.8i/16V	2.0i
Prostorina cm ³	1595	1595	1781	1781	1984
Moč (KW/CV DIN)	54/75	52/72	65/90	92/128	85/115
Hitrost km/h	170	170	182	202	196
Srednja poraba (l/100 km)	7.2	7.4	8.0	8.9	8.2

Danes te pričakujemo, da lahko preizkusiš novega Seat Toledo. Oblikovan po zamisli Giugiaro, Toledo je avtomobil v katerem se stapljajo športni temperament, aerodinamičnost in eleganca limuzine. Pri vsem tem ima še prostor station wagon-a.

SEAT
Gruppo Volkswagen

PRIDI IN PREIZKUSI PRI

ATICAR AUTOEST: Ul. III. Armata 121 - GORICA - Tel. 0481/520688
GIENNE AUTOEST: Ulica Flavia 200 - TRST - Tel. 040/827032

Gallusovi peti moteti v Sloveniji in Celovcu

Z začetkom nove sezone se spet oglaša Gallusovo zvočno bogastvo. V Prosvetnem domu na Opčinah, ki ga velikodušno in z veliko mero razumevanja daje na razpolago Slovensko kulturno društvo Tabor, potekajo v vseh razpoložljivih prostorih še zadnje vaje pred koncerti v Sloveniji in na Koroškem.

Po prodornem uspehu, ki ga je koncert doživel spomladi v Trstu, Gorici in Čedadu, so zborovodje Janko Ban, Bogdan Kralj, Stojan Kuret, Aleksandra Pertot, Franc Pohajač, Tomaž Simčič in Matjaž Šček razširili prejšnji program enajstih motetov na petnajst skladb, s tem da so dodali za uvod še tri štiriglasne motete v treh različnih zasedbah (za moški, mešani in ženski zbor) in petglasen motet za moški zbor in najvišji glas, ki ga poje mladinska skupina; preostali del programa je nespremenjen.

Prvi koncert bo v soboto, 5. oktobra, ob 18. uri v baziliki na Sv. Gori, drugi in ljubljanski stolnici 12. oktobra ob 19.30, tretji v Celovcu v mestni cerkvi št. Ilj 13. oktobra ob 14.30, naslednji v Kopru v prvi polovici novembra.

Koncert na Sv. Gori prireja na samem začetku enajste koncertne sezone Kulturni dom Nova Gorica (programski vodja je Alenka Saksida) v sodelovanju s frančiškanskim samostanom na Sv. Gori: gre za izredni koncert v dobrodelne namene (za poravnavo vojne škode) za bolnišnico Šempeter. V znameniti božjepotni baziliki bodo nastopili mešani zbori Milan Pertot iz Barkovelj, Primorac-Tabor iz Trebč in z Opčin ter Tržaški mešani zbor, dekliški zbor Glasbene matice iz Trsta, dekliška skupina in člani mladinskega zbora Vesela pomlad z Opčin, dekliški zbor Vesna iz Križa, Tržaški oktet in člani moškega zbora Valentin Vodnik iz Doline.

Na radiu nov niz o slovenski misli

Slovenski radio Trst A je za zadnje trimesečje pripravil zanimiv pomenski ciklus z naslovom »Slovenski obračun s samim seboj«. Avtor obširnega projekta je Janez Poyš.

Štiri osebe se danes sprašujejo, kakšen je pravzaprav slovenski narodnostni značaj in iščejo odgovore v najrazličnejših smereh: kaj je z domnevno slovensko uslužnostjo, kaj z oboževanjem narodovih svetinj; smo Slovenci res preveč pasivni in občutljivi, obremenjeni s slabštvom, nas bolj kot druge pesti zavist; kako doživljamo vojno, kako oblast, premoremo humor in v kakšni meri; se bojimo oblasti, je bogata naša zasebnost, še doživljamo hrepenenje: kako je z generacijskim konfliktom, z našo vero, opredelitvijo do takšne ali drugačne politike; so izredni posamezniki še vedno »tujci« v naši sredini itd.

V redakciji Nataše Sosič je Janez Poyš pripravil radijsko zamisel tudi kot režiser. Maja Balgovič, Stojan Colja, Tone Gogala in

Vladimir Jurc so izpraševalci in iskanci našega značaja, pri čemer jim pomagajo živi dramski in komedijski odlomki iz del avtorjev, kot so: I. Cankar, Fr. Rudolf, J. Javoršek, S. Grum, O. Župančič, D. Smole, A. Š. Drabosnjak, P. Božič, M. Bor, I. Torkar, T. Parlič, M. Jesih, M. Župančič, F. Kozak, I. Svetina, J. Tavčar, A. Rebula, S. Verč, Pr. Kozak, R. Šeligo in D. Jančar, v živih gledaliških prizorih nastopajo v številnih vlogah Mira Sardoč, Alda Sosič, Lučka Počkaj, Miranda Caharija, Bogadana Bratuž, Livij Bogatec, Anton Petje, Adrijan Rustja in Alojz Milič. Tonski tehnik je Sandro Gustin, tehnični pomočnik pa Dario Caroli.

Prva od 13. oddaj bo na sporedu v soboto, 5. oktobra ob 18. uri, ponovitev pa v nedeljo ob 14.10, potem pa se bodo oddaje vrstile ob istih dnevih in urah vsak teden tja do konca leta. Projekt »Slovenski obračun s samim seboj« želi biti ustrezen prispevek novemu času.

Velik uspeh znane knjige o vojni vihri

Knjiga *Sto osamosvojitvenih dni* novinarja Danila Slivnika je bila prejšnji teden ena od najbolj prodanih knjig v Sloveniji. Zaradi velikega zanimanja je prvih 4.000 izvodov (se pravi celotna naklada) že domala zmanjkalo: približno 2.500 so jih prodali prednaročnikom, ostale pa v knjigarnah. S police slovenskih knjigarn je knjiga "izginila" v nekaj dneh. Založba Delo je zato sklenila, da jo bo ponatisnila. Kot so nam povedali v založbi je v polnem teku akcija za pridobitev novih prednaročil.

Knjiga *Sto osamosvojitvenih dni* je razkrivanje zakulisja obdobja, ki bo za lep čas zaznamovalo prihodnost Slovenije. Kot pravi Tit Doberšek v predgovoru, je knjiga "kukanje skozi ključavnico t.i. visoke politike" in spada torej v raziskovalno novinarstvo.

Začenja se v petek, 29. marca letos, ko je na sestanku slovenskega predsedstva v razširjeni sestavi padla odločitev o pospešenih pripravah na osamosvojitve Slovenije, nadaljuje pa se v naslednjih mesecih, ki so bili razburljivi tako v Sloveniji kot v ostalih jugoslovanskih republikah. Avtor namenja precej pozornosti npr. trenju znotraj slovenske vlade, začeti z odstopi nekaterih ministrov, hkrati pa stalnim sporom v zveznem predsedstvu, pred in po izvolitvi Stjepana Mesiča za predsednika. Zelo pikolovsko obravnava desetdnevno vojno dogajanje v Sloveniji, kronologijo dogodkov pa zaključuje 11. julija, ko se je ponovno sestalo slovensko predsedstvo. Skratka, natančen prikaz dogajanja.

Avtor knjige je namestnik direktorja ter glavnega in odgovornega urednika Dela Danilo Slivnik. Pred leti je bil dopisnik iz Moskve, zadnja leta pa se je izkazal z odličnimi notranjepolitičnimi komentarji.

IVAN VOGRič

Tramvaj poželenje

Tudi Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice bo ta teden začelo novo sezono. V četrtek, 3. oktobra, bo namreč v gledališki dvorani v Solkanu ob 20. uri premiera Williamsove znane igre »Tramvaj poželenje«. Gre za dramo o nevrotični lepotici, rahločutni in obenem kruti — vešči, ujeti v pajčevino lastnih iluzij. Drama o boju med neuresničljivimi sanjami in prvobitnim, samouničevalskim poželenjem.

Dramatik Tennessee Williams je predstavnik prve povojne generacije ameriških avtorjev in je v slovenskem gledališkem prostoru precej znan. Drama »Tramvaj poželenje« pa je v svetih sploh njegovo najbolj znano delo, za katerega je leta 1947 prejel celo Pulitzerjevo nagrado in nagrado newyorških dramatik kritikov.

Prvo uprizoritev nove sezone Primorskega dramskega gledališča režira dolgoletni sodelavec PDG Dušan Mlakar.

Nova gledališka produkcija Cankarjevega doma Kot luštrek močna postavitev

Ko se ploskanje v dvorani ne more ustaviti in ko se občinstvo z zadovoljnim obrazom odpravi proti izhodu (kjer mu, mimogrede, natočijo šilce žgane pijače z luštrekom), pomeni, da je predstava ugajala, ne glede na to, kar bodo pozneje o njej zapisali kritiki (to je velikokrat povsem postranska stvar). Tokrat mislim, da bo kritiška beseda povsem v sozvočju z okusom publike, kajti gledališko delo Petra Šafferja »Leticija in luštrek« je brez dvoma dogodek, ki bo ogrel: s svojo dopadljivostjo, elementi minimalnega teatra, humorjem, pretanjenjo psihologijo in vrhunsko igro treh nastopajočih. Nova produkcija Cankarjevega doma (premiera je bila v petek v Štihovih dvorani) je bila poverjena mojstru režije Dušanu Jovanoviču, s katerim so sodelovali še scenograf Marjan Kravos, Kostumografka Bianka Adžič-Ursulov in skladatelj Davor Rocco.

Peter Šaffer je pisatelj, ki kar na tekočem traku proizvaja uspešnice (statistična lestvica pravi, da je v svetu na petem mestu najbolj uspešnih avtorjev, prav tako peti pa je tudi po zaslužku) in taka je tudi »Leticija and lovage«, ki je v nekem smislu daleč od »slovenskega duha«, saj v tem delu ni nič preveč dramatičnega in tragičnega, ne piše se velika Zgodovina, ne piše se Sodobnost, ni iskanja Resnice. Je pripoved o dveh ženskah — ena, Leticija, je turistična vodička, ki v svojem poklicu zganja teater, potvarja zgodovinska dejstva in na ta način vodi ljudi

po starih angleških dvorcih; druga, Lotte, pa je šef neke fundacije, ki dvorce vzdržuje, in si seveda ne more privoščiti, da bi bila zgodovina za turiste oporečna, zato Leticijo celo odslavi, vendar se v svoji uradniški človečnosti toliko naveže nanjo, da ji skrbi novo službo in postaneta celo partnerici v kovanju novih načrtov in fantazij (ko obnavljata prizore iz slavne angleške preteklosti). In to je pravzaprav vse, a ta vse bi bil nič ali premalo, ko ne bi bil opremljen še s pretanjenim Šafferjevim humorjem, natančnim oblikovanjem dialogov, človečnostjo.

Dušan Jovanovič je največjo skrb obrnil prav v tri zgoraj navedene elemente, tako da predstava nikoli ne »zateži«, ne zdrkne v patetiko, se ne izvotli v deklarativnosti, ostane tisto, kar v svojem bistvu je: oblikovno in estetsko bogata slika, ki jo človek gleda, ne da bi se pri tem utrudil ali spraševal, kateri so bili filozofski in vsakršni vzgibi, ki so jo porodili. Skratka, le prvobitno veselje gledanja barvitosti, senc in podob, ki jih (kot slika) lahko posreduje tudi gledališko oblikovanje, v katerem se izostri igralska umetnost Milene Župančičeve (Leticija), Polone Vetrhove (Lotte) in Iztoka Valiča (Framer in Bardolph). V njihovi interpretaciji (predvsem delež obeh igralk) sta dve uri minili v hipu, ki je bil napolnjen s prvovrstnim gledališkim užitek.

MARIJ ČUK

Danes (ob 18. uri) na Repentabru v okviru glasbenih popoldnevo Mozartova glasba na starem instrumentu

Danes, 29. septembra, se ponovno srečamo na Repentabru: tokrat z Mozartom. Če za slovenski glasbeni ambient velja, da je to leto posvečeno Gallusu, pa je širšemu mednarodnemu občinstvu bližja ideja Mozartovega leta; saj je Mozart v samem vrhu najboljših skladateljev vseh časov in prenekateremu poslušalcu je najljubši skladatelj sploh. Njegova genialna lahkotnost, njegova žalostna vedrina (če smemo tako reči) nas vedno prevzame; bodisi v tako pomembnih delih kot so Rekvijem, simfonije ali pa najboljša operna dela, kot v drobnih skladbica, ki so lahko najboljši dokaz, da je najtežje ustvariti enostavno umetnino.

Na današnjem koncertu bomo poslušali Mozartove kvartete za flavto in godala. Čeprav pravijo, da Mozart flavte ni ljubil, je pa napisal za ta instrument kar štiri kvartete. Komponiranje skladb za štiri instrumente je bilo tedaj zelo v modi, a šele kasneje se je godalni kvartet dokopal do slovesa najpopolnejše komorne zasedbe. Tako so Mozart in sodobniki večkrat dajali prednost razlikam v barvi instrumenta in pisali za solistično pihalo (flavta, oboa, klarinet, pa tudi fagot) s spremljavo godal. Take kvartete (kjer je pa solistično vlogo imela prva violina) je pisal Viotti; nekateri drugi skladatelji (Cambini, Pleyel, itd.) pa so dajali enako važnost vsem štirim instrumentom (»Quartetto concertante«). Pa še tretji stil kvarteta moramo omeniti; stil, ki je pokazal tež-

Irena Pahor in tržaški goslar Walter Macovaz

njo prenesti v komorno glasbo (kar je v praksi pomenilo v domače sobane plemenitašev) priljubljene operne arije. Mozart je pisal v vseh stilih in tudi s tem pokazal svojo vsestranskost.

Ko govorimo o stari glasbi, mislimo največkrat na srednji vek, renesanso, ali kvečjemu barok. Mozart se nam zdi še kar vsakdanje moderne. Za tako mišljenje so tudi objektivni razlogi: dlje kot gremo v glasbeno zgodovino, slabše se moderni instrumenti obnesejo, in nujnost starih, avtentičnih instrumentov je toliko večja. A čas beži: Mozart nam je v času vsak dan bolj oddaljen in naši vsak dan bolj kričavi instrumenti to oddaljenost še poudarjajo. Zato je želja igrati Mozarta s stari

instrumenti danes zelo živa. Stari instrumenti nam tudi klasično glasbo pokažejo v povsem novi luči, saj so dosti bližji baročnim, kot pa našim modernim. Težnja po starih instrumentih se odraža tako pri izvajalcih, kot pri poslušalcih; vendar so za uspeh takih koncertov neobhodno potrebni tudi izdelovalci instrumentov: dobro ohranjeni stari instrumenti so namreč tako redki, da si jih lahko privoščijo le malokateri posamezniki. Vedno večja priljubljenost stare glasbe se kaže v vedno večjem številu izdelovalcev starih instrumentov — tako bomo lahko poleg flavte, ki jo je izdelal ameriški mojster Cameron, lahko poslušali tudi »baročni« violončelo, ki ga je izdelal tržaški goslar Walter Macovaz.

University of Cambridge
Local Examinations Syndicate
INTERNATIONAL EXAMINATIONS
AUTHORISED CENTRE

BRITISH
Aisli
GARANZIA MEMBRO AISLI

ANGL EŠČINA?

YES

Tečajji angleščine vseh stopenj? Poklicni učitelji stalno prisotni? Brezplačna ponovitev zamujenih lekcij? Plačilo tudi v šestih mesecih brez obresti?

CLUB PASS - Prost vstop v knjižnice, čitalnice, jezikovne laboratorije, videoteke, didaktični kompjuter in software v vseh sedežih F.-J.K.? Priznana od Ministrstva za Šolstvo?

YES

V TRSTU, v Ul. Torrebianca 18, telefon 040/369.369
TRŽIČU, v Ul. Duca D'Aosta 16, telefon 0481/411.868
GORICI, Korzo Italia 17, telefon 0481/3.33.00
VIDMU, v Ul. Paolo Sarpi, telefon 0432/50.71.71

BRITISH SCHOOL

